✝ Cu Dumnezeu înainte!

# MIȘCAREA

Apare bilunar
8 pagini–100 lei

Publicație a Noii Generații
Editor: Mișcarea Pentru România

Anul II, Nr. 13 (18)
16–30 Noiembrie 1993

DIN SUMAR:

■ Guvernarea în prag de iarnă pag. 2
■ Cenzura „democratică" pag. 5
■ B'nai B'rith – organizație a drepturilor omului? pag. 6
■ România și NATO pag. 6-7

**În data de 8 noiembrie 1993 (Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil) Procurorul General al României a dovedit că acuzațiile de „extremism" lansate la adresa MPR sunt neîntemeiate – pagina 2.**

Corneliu Zelea Codreanu – fondatorul Legiunii Arhanghelului Mihail, organizație interbelică cu care MPR este acuzată că întreține „oculte" legături.
C. Z. Codreanu a fost asasinat din ordinul lui Armand Călinescu, la indicația dictatorului Carol al II-lea, în noaptea de 29-30 noiembrie 1938 (noaptea Sfântului Andrei – Apostolul Românilor).

*„Mișcarea" reflectă în paginile sale preocupările și frământările tineretului român, contribuind la dezvoltarea curentului de gândire și acțiune declanșat de Noua Generație prin mișcările din 1989–1990.*

*Pe plan spiritual-religios, „Mișcarea" este o publicație creștină ortodoxă, apărută sub autoritatea duhovnicească a Bisericii Ortodoxe Române.*

*Ca orientare culturală, „Mișcarea" urmează **linia națională**, reprezentată în istoria culturii și publicisticii românești de personalități exemplare ca Mihai Eminescu, Nicolae Bălcescu, Nicolae Iorga, Nae Ionescu, Mircea Eliade, Petre Țuțea.*

*Din punct de vedere politic, „Mișcarea" promovează doctrina **național-democrată**, așa cum este formulată în documentele programatice ale **Mișcării Pentru România**.*

## ÎMPOTRIVA DEZNĂDEJDII

[illegible]

George RONCEA

# GUVERNAREA ÎN PRAG DE IARNĂ

## - LA NOI CA LA NIMENEA!...

Chestiunea care domină preocupările tuturor factorilor de decizie, dar şi ale presei, este la ora actuală inflaţia, care continuă în ritmuri tot mai înalte. După trei ani consecutivi în care ritmul deprecierii monedei naţionale a fost în jur de 260-280%, în 1993 inflaţia va depăşi 350%. Ceea ce e mai grav e că nu sunt perspective pentru o stopare în următoarele luni. Ba dimpotrivă, am zice! Chiar dacă se va face ceva ori se va rămâne încă în actuala expectativă păguboasă, inflaţia va continua bine-mersi o bună vreme.

De ce aşa ceva? De ce România are la ora actuală cea mai înaltă rată a inflaţiei din estul Europei, exceptând spaţiul CSI?

În primul rând, pentru că politica de tip gradualist, aşa cum opinam încă acum un an, a suferit un grav eşec. Iar în al doilea rând, pentru că se ezită – şi aceasta de aproape un an!– în a se pune „altceva" în loc. Un „altceva" care să fie şi eficient, dar care „să nu doară", din păcate nu există! Încât, în lipsă de altceva mai bun, s-a mizat pe o reluare a creşterii producţiei. Acum, după un an, într-adevăr, producţia pare să crească lună de lună. Ceea ce însă nu rezolvă problema, pentru bunul motiv că problema nu este atât scăderea producţiei în sine, cât condiţiile în care ea se realizează: *de eficienţă* sau *de ne-eficienţă*. Or, atât scopul cât şi logica reformei demarate în 1990 tocmai aici îşi aveau miza. În fond, sistemul economic comunist obsedat de producţie – obsesie care , la rându-i, venea din sărăcia endemică a societăţii socialiste – miza pe „dezvoltarea" planificată central şi în care întreprinderea se năştea, creştea sau stagna, nu în funcţie de raporturile ei cu piaţa, ci de directivele centrale. În economia de piaţă (citeşte, totuşi, capitalistă) rămâne firma privată. Care se naşte, se dezvoltă, sau piere în funcţie de raportul ei cu piaţa. Este eficientă? Rămâne prosperă. Este ineficientă? Se restructurează, se reprofilează până redevine eficientă sau, în caz contrar, falimentează. Rezulatul global este o eficienţă mereu în creştere la nivel macro-economic care este asigurată tocmai de eliminarea celor ineficienţi, dar şi de economisirea resurselor pe care aceştia încetează de a le mai consuma inutil şi păgubos. Desigur, actualele economii capitaliste dezvoltate sunt rezultatul unei îndelungi evoluţii istorice, în care proprietatea privată şi derivatul ei – concurenţa – au menţinut în prim-planul economiilor capitaliste *firma*. Ceea ce nu înseamnă că acolo s-a neglijat aspectul macro-economic.

La noi însă, după ce în 1990, 1991 şi 1992 s-au luat unele măsuri – din păcate incomplete, haotice şi graduale – în direcţia repunerii firmei în prim-planul atenţiei, treaba s-a oprit la primii paşi. E drept, s-a renunţat la planul central, s-a dat „autonomie" întreprinderilor de stat. Mai mult, s-a elaborat şi aprobat şi legea privatizării, absolut nenecesară pentru pasul al doilea – privatizarea societăţilor de stat. Dar s-a rămas numai aici. Adică aşa cum e mai rău. Întreprinderi de stat, concepute şi încadrate pentru o funcţionare în sistem central au fost lipsite brutal de planul central, fără însă a se pune în loc elementul ce le-ar fi putut autonomiza real – proprietatea particulară.

Este acest aspect chiar atât de important? Categoric! Pentru că privatizarea înseamnă nu numai pasul sine qua non pentru instituirea unei atmosfere concurenţiale în economie, ci şi pasul fără de care restructurarea, reprofilarea şi redimensionarea unei întreprinderi până ieri de stat, nu are impuls lăuntric şi nici un cadru adecvat schimbării mentalităţii manageriale. Nici o mirare că în foarte multe întreprinderi de stat treburile sunt axate pe mai departe pe fetişul socialist: *producţie* (de dragul producţiei– adică pe stoc, fără cerere reală) şi *salarii* , pentru că „oamenii muncii au muncit şi au copii de întreţinut". Această optică se justifică – până la un punct – când este vorba de omul muncii care într-adevăr munceşte şi care are copii de crescut. Dar când este vorba de oameni politici, de manageri, ba chiar de lideri sindicali, această optică contribuie din plin la menţinera actualei situaţii de „ nici cal, nici măgar", în care se complace încă economia românească. Pentru că dacă dorim cu adevărat economie de piaţă, să ne întrebăm: ce este înainte – salariul sau profitul?

Cu excepţia anumitor activităţi speciale (legate de apărare, sănătate etc.), existenţa profitului condiţionează nu numai existenţa salariilor, ci şi numărul lor într-o întreprindere dată, şi – foarte important! – dimensiunea fiecărui salariu. Prin urmare, tot ce ar contribui la creşterea profitului ar trebui acceptat. Implicit privatizarea, restructurarea, reprofilarea şi redimensionarea întreprinderilor de stat trebuie nu numai acceptate, ci chiar dorite. Şi aceasta, chiar dacă într-un prim pas preţul ar avea un nume sinistru: şomaj!

Şi cu aceasta suntem ceva mai bine pregătiţi să înţelegem de unde provine inflaţia actuală. Căci principala ei sursă este perpetuarea – de frica şomajului, printre altele – a actualei ineficienţe din întreprinderi. Ineficienţă care se traduce prin produse de slabă calitate şi scumpe pe care nu le cumpără nimeni, dar pentru care se consumă materiale, energie şi se plătesc salarii! De unde materiale? De unde salarii? Din sacul comun care este bugetul, sau din credite „neperformante", ambele fiind izvoare de bani fără valoare, trimişi pe piaţă – să fim iertaţi – aiurea! De unde şi preţurile care nu contenesc să crească.

Numai în 1993, guvernul Văcăroiu a făcut vreo 6-7 „indexări"! Şi?! S-a rezolvat ceva? Desigur ,nu. De ce? Pentru că nimeni nu s-a preocupat să închidă „robinetul de bani" pentru producţia de dragul producţiei, pentru salarii „socialiste". Soluţiile principale pentru inflaţie rezidă, prin urmare, în măsurile energice care trebuiesc luate în economia reală. Iar acestea ar fi - *privatizare, restructurare* şi *protecţie socială* a celor loviţi de şomaj.

În locul unor atari măsuri, care cer curaj şi încredere în scopul propus, s-a mers pe bâlbâiala din ultima vreme. Mai rău, în cercurile actualei guvernări există şi un curent de opinie care susţine - eronat, zicem noi - că sursa inflaţiei ar fi „cursul valutar". Or, judecând după evoluţia cursului oficial leu/dolar - de la 430 la 1074 între ianuarie şi noiembrie 1993 - el nu a făcut decât să reproducă inflaţia internă şi încă cu 1-2 paşi mai târziu. Hiba nu este în „deprecierea forţată a leului" cum se acuză de la stânga, ci în *absenţa - încă - a unei pieţe valutare reale în România*. O piaţă pe care orice agent economic să poată cumpăra pe lei valuta pe care o doreşte, dar la un preţ de piaţă real şi nu dictat, ca acum, de la guvern sau Cotroceni.

Din păcate, crearea unei pieţe valutare reale, funcţionale presupune un pachet vast de măsuri menit, pe de o parte, să asigure o jugulare a surselor inflaţiei interne (subvenţiile bugetare mascate, creditele „neperformante" etc.) iar pe de alta, o rezervă valutară adecvată. Iar câtă vreme deficitul comercial se menţine spre 1 miliard de dolari, câtă vreme nu avem încă strategii adecvate de export spre marile zone de interes (Comunitatea Europeană, AELS şi SUA) şi nici nu avem măcar un acord cu FMI pe 1993 (acum pe 1994) e greu de abordat problema. De ce nu avem aşa ceva? Simplu: pentru că actualul guvern nu le-a gândit din vreme; sau dacă le-a gândit cineva acolo, tot acolo altcineva le va fi amânat, sperând în „creşterea" producţiei...

Din păcate, oricâte dispute tehnice vor fi existând între specialişti - şi e firesc să existe - ceea ce se impune tot mai evident este nevoia unei noi decizii politice, a unui nou program de guvernare, pe o nouă bază parlamentară. Dacă, fireşte, acest parlament doreşte să-şi ducă actualul mandat la bun sfârşit şi ţara la liman. Ni s-ar putea reproşa că actualul guvern are un program de guvernare. La care am putea răspunde: da, unul făcut de dl Mişu Negriţoiu, eliminat între timp din guvern! Ce mai, la noi – ca la nimenea! Încă...

**Dr. Corneliu DIDA**

---

# *ÎN LEGĂTURĂ CU TENTATIVELE DE DESFIINŢARE A MPR*

Neîncetata acţiune de prigonire a tineretului român - reamintim atacurile sălbatice din 1990, maltratările, bătăile şi crimele, devastarea universităţilor şi a sediilor organizaţiilor studenţeşti, minciunile şi calomniile împrăştiate în presă etc. - a cunoscut în ultimele luni noi forme de manifestare.

Forţele politice stângiste, internaţionaliste, neliniştite de continua dezvoltare a Mişcării Pentru România, care întruneşte adeziunea unui număr crescând de cetăţeni din toate categoriile sociale, au hotărît să încerce desfiinţarea MPR prin intervenţia aparatului represiv al statului.

În 12.05. 1993, Biroul Executiv Central al FDSN (partidul de guvernământ, actualmente PDSR) emite un comunicat în care, printre altele, se spunea:

*„FDSN (...) constată cu reală şi profundă îngrijorare recrudescenţa pe fondul fenomenului legionar reprezentat deocamdată de organizaţii ca Mişcarea Pentru România (...).*

*Cerem Parlamentului, organelor de justiţie şi procuratură să acţioneze în spiritul Constituţiei României pentru scoaterea în afara legii a formaţiunilor politice şi publicaţiilor de această factură."*

Parlamentul însă, nu a considerat justificat să dea curs acestei cereri, fiind evident că numeroşi parlamentari, chiar din partea puterii, au sesizat lipsa de temei a demersului conducerii FDSN.

Văzând că Parlamentul nu acţionează „eficient", Preşedintele Ion Iliescu se hotărăşte să intervină. În 10.07.1993, d-sa adresează o scrisoare Procuraturii Generale în care se spune:

*„(...) Mari semne de întrebare îmi ridică Mişcarea Pentru România care prin ziarul propriu intitulat* **Mişcarea** *şi prin conferinţe de presă, simpozioane şi alte manifestări publice pe care liderii partidului le organizează, face – sistematic – propagandă legionară. Am cerut Ministerului de Interne şi SRI-ului să se documenteze şi să pună la dispoziţia dumneavoastră date şi fapte despre toate aceste formaţiuni ca şi despre persoanele care se dedau la asemenea activităţi şi vă rog să luaţi măsuri pentru a intenta acţiunile necesare, în justiţie, care să verifice legalitatea activităţii acestor partide, în lumina prevederilor articolului 37, aliniatul 2 al Constituţiei."*

*„ (...) Urmăresc cu toată atenţia aceste manifestări şi pe măsură ce voi avea suficiente date şi informaţii vă voi solicita să întreprindeţi măsurile la care vă îndreptăţesc legile ţării pentru* **reprimarea** *(subl. n.) lor."*

MPR a răspuns la timpul respectiv acestor intervenţii, arătând caracterul calomnios şi neîntemeiat al acuzaţiilor respective, şi a aşteptat cu încredere cuvântul reprezentanţilor legii.

Spre onoarea sa, Procurorul General al României, dl Vasile Manea Drăgulin, în răspunsul trimis d-lui Ion Iliescu şi dat publicităţii în 08.11.1993 arată fără echivoc că acuzaţiile aduse de preşedinţie Mişcării Pentru România sunt neîntemeiate! Citām:

*„Statutele lor au fost verificate de instanţa de judecată, care a constatat, prin hotărîri rămase definitive, că ele îndeplinesc cerinţele legii, respectiv Decretul-Lege nr.8/1989, precum şi dispoziţiile articolelor 84-87 din Legea nr. 21/1924 şi articolului 32 din decretul nr. 31/1954.*

*Am reexaminat, în prezent, toate aceste statute şi apreciem că se înscriu în prevederile articolului 37 din Constituţie.*

*Până în acest moment, Ministerul de Interne şi Serviciul Român de Informaţii nu ne-au sesizat în legătură cu faptul că în aceste partide s-ar desfăşura activităţi ilegale în sensul prevederilor articolului 37, alineat 2 din Constituţie."*

Nădăjduim că prin această concluzie a Procuraturii s-a clarificat definitiv problema aşa-zisului „extremism" al MPR, demonstrându-se incorectitudinea politicienilor şi jurnaliştilor care au lansat şi răspândit aprecieri calomnioase cu privire la organizaţia noastră.

**Departamentul Relaţii Publice al MPR**

București, 8 noiembrie 1993.
*Soborul Sf. Arhangheli: Mihail şi Gavril*

## COMUNICAT

**Membrii şi simpatizanţii *Mişcării Pentru România* îşi exprimă satisfacţia faţă de corecta apreciere a Procurorului General privind activitatea MPR şi a publicaţiei *Mişcarea*.**

**După cum rezultă limpede din comunicatul Procuraturii Generale, cercetările efectuate atât de către experţii Procuraturii cât şi de către Ministerul de Interne şi Serviciul Român de Informaţii au dovedit că acuzaţiile de „extremism" şi „şovinism" lansate la adresa noastră de Preşedintele Ion Iliescu sunt complet neîntemeiate.**

**Considerăm că instituţia prezidenţială are obligaţia morală să-şi prezinte public scuzele de rigoare pentru scrisoarea ofensatoare din 10 iulie 1993.**

**Opinia publică românească are acum prilejul să se convingă încă o dată că *Mişcarea Pentru România* este ţinta unor atacuri calomnioase care, invocînd „legalitatea", urmăresc eliminarea formaţiunii noastre din viaţa politică.**

**Asemenea procedee, deşi incorecte şi brutale, nu pot împiedica tineretul român să-şi afirme decis convingerile sale naţional-democrate, credinţa creştină şi iubirea de Neam.**

**Liderul *Mişcării***
**Marian MUNTEANU**

# SUNTEM CU OCHII PE VOI

În rubrica „Actualitatea clasicilor" din România mare, nr.175, în seria de citate apărute, pe lângă Romain Rolland, Paul Geraldy, De Gaulle sau Rousseau apar aşa, la grămadă, Isus Christos (sic) şi Biblia (!!). Aceşti doi „clasici" se bucură la noi, la români, de un alt statut şi nu pot fi puşi în nici un fel de înşiruire, în nici un fel de grupare sau categorie. Dar asta la români şi nu la România mare, revistă în care lipsa de respect, blasfemia şi prostia merg mână în mână.

•

Dar mitocănia ignorantă pare apă de ploaie pe lângă fanfaronada semidoctă cu pretenţii „intelectuale" a revistei **22**. În ultimul editorial (nr.195), Magda Cârneci se întreabă plângăreţ-retoric: *„Pentru ce mai avem nevoie de GDS?"*, prilej pentru o penibilă auto-periere prin care GDS-ul este prezentat ca un grup de *„nume vestite şi admirate de disidenţi"* care *„înflăcărează mulţimile cu vocea lor inconfundabilă"*, grup care ne-a *„restructurat mentalul social"*, a *„iniţiat primele organizaţii non-guvernamentale din România"* şi tot aşa, tot aşa, cu o lipsă de bun simţ tipică pentru **22**. Această adunătură de mediocrităţi şi semidocţi – a căror unică preocupare este să se ridice în slăvi unii pe alţii – a devenit mai ridicolă ca oricând. Cu marii „scriitori", „artişti", „filosofi", politologi" ş.a.m.d. care populează GDS-ul s-ar umple câteva autobuze (să nu zicem dube); cu „operele" lor ne-am face de râs chiar şi la un modest cămin cultural. Că asta e marea enigmă a domniilor lor. Toţi intelectuali, toţi creatori, dar când îi cauţi mai atent vezi că n-au creat nimic. Au făcut doar zgomot şi, bineînţeles, au încercat să strice munca altora. Din fericire tineretul avizat s-a lămurit de mult cu cine are de a face şi-i lasă să se tânguie fără a mai pierde timpul cu ei.

•

În **Dilema** (nr. 43) **Zigu Ornea** îşi continuă netulburat tropăitul prin istoria Mişcării Legionare. Prizonier al unei maladii fără leac, contractată din fragedă tinereţe – ciuma roşie – Z. Ornea este mai degrabă un personaj tragic, de compătimit, un bolnav ce-şi târăşte angoasele într-o cultură şi o istorie care nu-i aparţin şi cărora, în nebunia-i maladivă, le caută tocmai el înţelesurile. Este o adevărată dramă soarta acestui gârbov şi trist ipochimen, incapabil să se rupă de idiosincraziile sale, prostit până la orbire de ideologia stearpă din care îşi alimentează modestul său intelect.

Nenorocirea pentru dânsul este amplificată de ambâţul fuduliei – moţ al prostiei fără leac – care îi permite să se creadă „expert" şi „doctor" al istoriei şi culturii româneşti din care de fapt, n-a înţeles nimic niciodată.

•

**Caţavencu** nr. 43 oferă parlamentarului PDSR, dl **Dumitraşcu Ghe.**, loc de zburdat pe arătură. Iar asigurarea ce ne-a fost adusă privind absoluta autenticitate a dialogurilor realizate de Eugen Istodor ne-a lăsat, cum s-ar zice, „perplecşi".

Este incredibil ce portret de parlamentar poate oferi Dumitraşcu.

*„Eu, Dumitraşcu Gheorghe, am fost întotdeauna eu. Eu sunt eu"*; *„adevăratul partid unic este opoziţia"*. Simpatizanţii regelui Mihai sunt *„babete şi moşi ce-şi vor aduna danturile de pe jos"*, ale căror nostalgii *„sunt îmbinare de vis searbăd şi pişăcios cu amintiri de nu ştiu când"*. El, care este el, ştie doar rusă şi de când era mic, era ambetat de *„domnişoarele şi doamnele care-şi băgau degetele în creţul său"*. Şi tot după el, Eminescu *„trebuia să dispară ca un abur"* pe *„ţeava poetică de scos fumul"* a crematoriului. Etc., etc., etc.

Iată, dragi cititori, cine ne face legile, iată cum arată unul din stâlpii partidului ce conduce România.

•

Am mai pomenit deunăzi numele unui domn pe nume **Adrian Niculescu** apologet al purtătorilor de şorţuleţ, îmbibat de „mentalitate francmasonică".

La caracteristile tipice acestei mentalităţi (stupidă şi semidoctă, cum o definea Mircea Eliade) templierul de la **22** adaugă şi alte „calităţi" cum ar fi ipocrizia, reaua voinţă şi chiar obrăznicia. Calificative totuşi modeste pe lângă ceea ce comite dl A. Niculescu în avântul său propagandistic: falsificarea grosolană a istoriei!

Grăbit să ofere masoneriei o legitimare „anticomunistă" dl Niculescu omite unele „amănunte", pe care ar fi trebuit să le menţioneze măcar, dacă dispunea de o minimă onestitate.

„Uită" că Troţki (Lew Davidovich Bronstein) a fost mason, că Marx (Mordenchai) făcea parte din B'nai B'rith, „uită" că esenţa manifestului comunist se regăseşte în documentele găsite la loja „Iluminaţilor" lui Weishaupt, finanţaţi de Rothschild. „Uită" că simbolurile comuniste provin integral din simbolistica masonică, începând cu steaua roşie (a cărei lumină venea – nu-i aşa? – de la Răsărit) şi terminând cu stema cu seceră şi ciocan (transformare a emblemei masonice cu uneltele de zidărie). „Uită" că tehnicile organizatorice sunt preluate aproape integral din statutele masonice. Întreaga ideologie a comunismului s-a clădit pe principiile masonice, anticreştine şi antiomeneşti în fond. Cât despre finanţarea, sprijinul internaţional, mediatizarea favorabilă, toate acestea s-au intermediat prin aceiaşi „fraţi" masoni, reuniţi în tot felul de consilii „antice" sau „orientale".

Tuturor acestora un adevărat "proces al comunismului" le-ar fi fatal, de aici şi râvna calfelor ca dl Niculescu, însărcinat cu popularizarea unor ridicule povestioare menite să arunce praf în ochi.

P.S. La revista **22** (nr. 43), se poate vedea deja o reclamă a „Centrului Soros pentru Artă Contemporană" cu următorul cap de afiş: „EX ORIENTE LUX". Asta ca să nu mai fie nici un dubiu.

Foto: Oana TOŞA

•

În **România liberă** ( Nr. 1097 din 5 nov. ) dl Octavian Paler semnalează indignat că: *„Alexandru George recunoaşte că-i vine să scoată revolverul când aude cuvântul «etic»"*. Pentru noi, care ştim cu cine avem de-a face, tentaţiile pistolare ale d-lui **Al. George** nu constituie o surpriză. Este „argumentul" tipic al comuniştilor din totdeauna: pistolul, violenţa, crima. Nu trebuie să ne mire că pe propagandiştii lor kominternişti îi mai ia gura pe dinainte.

•

Lipsa de scrupule a unor politicieni pare să nu mai aibă nici o limită. Pentru cine mai avea îndoieli, afirmaţia d-lui **Oliviu Gherman**, preşedintele partidului de guvernământ şi al Senatului României, apărută în **România liberă** nr.1097 din 5 nov., a.c., este lămuritoare: *„A apărut o supraproducţie de ingineri, mai ales de ingineri agronomi, foarte bine pregătiţi, dar care, după desfiinţarea C.A.P.-urilor, nu mai au locuri de muncă. Foarte mulţi dintre aceştia sunt disponibili, şi această disponibilizare este legată de trecerea de la economia hipercentralizată la economia de piaţă. Bolivia este dispusă să accepte emigranţi români, mai ales pe cei specializaţi în agricultură, să le ofere pământ şi condiţii de trai."* Specialiştilor li se spune de-acum în mod deschis şi cu impertinenţă că nu mai e nevoie de ei în ţară şi să-şi caute de drum încotro or vedea cu ochii (în Bolivia, de pildă). Acesta este deci rezultatul la care s-a ajuns după patru ani de „reformă" F(D)SN-istă. Îndemnul indirect la emigrare, prin degradarea condiţiilor de viaţă şi lipsa oricărui respect faţă de competenţa profesională i-a luat locul invitaţia expresă! Ba chiar este indicată, fără echivoc, şi direcţia în care oamenii s-o apuce!

O astfel de declaraţie, făcută la un asemenea nivel, este extrem de gravă. Astfel că întrebarea vine de la sine: cine are interes în depopularea României în general şi în plecarea specialiştilor săi în special? Devine tot mai limpede că nu e vorba doar de incapacitate, şi de iresponsabilitate în programele şi acţiunile dezastruoase ale politicienilor noştri, ci şi de cu totul altceva: cum ar fi un program conştient de destrămare a societăţii româneşti şi de descurajare şi demoralizare a întregii populaţii. Dar, vorba ceea, Dumnezeu nu bate cu băţul...

•

**Academia Română,** alergică la orice direcţie naţională – boală veche, de acum 50 de ani – este în continuare suferindă. Un exemplu l-a reprezentat reacţia faţă de un articol al redactorului nostru Dan Dungaciu, publicat şi-n paginile revistei „Mişcarea": ***Descoperirea maeştrilor: Simion Mehedinţi.*** Revista **Academica** nr. 12 (36) a cerut acest text spre publicare dar, la anumite citate, a intrat în funcţiune cenzura!

Dacă ar fi fost eliminate unele afirmaţii ale colegului nostru, n-am fi zis nimic. Dar **Academica** a eliminat din text tocmai citatele aparţinând lui... Simion Mehedinţi (!!!), considerate probabil „subversive": *„În orice caz, nu o risipă de cerneală neagră pe hârtie albă, nu un naţionalism de vorbe. Să isprăvim odată pentru totdeauna cu acest naţionalism, să trecem la un naţionalism de fapte, total edificator"*, şi : *„Iar dacă voi, tinerilor de azi, sunteţi cu adevărat vrednici de strămoşii voştri şi vă sunt scumpe mormintele părinţilor şi străbunicilor(...) Să răspundeţi răspicat: ce aţi făcut pentru mântuirea poporului român?"* („Mişcarea", nr.12(17), 1993). Un forfecar măiestru a fost la datorie, atent la "excesele" de românism. Cin' să fie, cin' să fie – de astă dată, ghilotinarul distinsei instituţii? Nimeni altul decât proaspătul pensionar „reabilitat" şi uns redactor-şef **Mircea Măciu**.

•

Ne întrebam chiar de ce nu ne înjură şi **Literatorul**. Iată că a făcut-o (în nr. 43 pag. 2). Dar fără nici un pic de originalitate. Din nou basmele cu evreii, insinuările cu securitatea etc., etc. Subalternii lui Marin Sorescu sunt nemulţumiţi că „Mişcarea" îl consideră pe Eminescu drept personalitate reprezentativă a neamului românesc şi pune mereu la loc de cinste efigia Poetului Naţional ceea ce ar fi, chipurile, *„furt intelectual"*. După o serie de fantasmagorii care nu merită atenţie, articolul se încheie astfel: *„MIŞCAREA nu e – aşa cum ar vrea ea să lase de înţeles – împotriva Puterii. Ea este împotriva tuturor. (...) Cu puţin noroc, poate scăpăm şi de astă dată"*.

Era cât p'aci s-o nimeriţi. Dar se impun câteva notificări. Nu am spus niciodată că am fi numai împotriva Puterii. E adevărat, suntem împotriva tuturor, dar **împotriva tuturor excrocilor şi nulităţilor** care intoxică societatea românească, indiferent de partidul în care s-au cuibărit. Şi de scăpat, aflaţi că de data asta nu o să mai scăpaţi.

Oricum nu-i de mirare că ne atacă o revistă în care pot apărea „poeme" ca *„Eu, mediteraneanul"* semnat – de cine altul decât bardul de la Cotroceni, **Marin Sorescu**. Dl. Sorescu, cuprins de obişnuitul său delir „liric", se crede... mediteranean! *„Sunt mediteranean de dimineaţa până seara"* ...*„Alerg în jurul Mediteranei: / Mă scufund în Dardanele şi ies bronzat în Gibraltar"* ...*„Pot locui foarte comod într-un cal de lemn"* etc.

Fiind vorba de dl Sorescu, nu ne mai miră nimic. Nici „versurile" proaste, nici atacurile calomnioase. O singură problemă merită subliniată: toată această mascaradă se face pe banii contribuabililor, revista cu pricina fiind subvenţionată cu o complice generozitate de Ministerul Culturii. Aşa, ca să mai câştige domniile lor „mediteraneenii" niscaiva bani fără muncă.

•

Tot felul de comunişti râpciugoşi încep a-şi iţi nasurile cu din ce în ce mai multă obrăznicie. Unul dintre ei, Dr. (?) **Vasile Budrigă** îşi deşeartă punga cu venin în **Europa** (nr. 150, pag. 6). Sforţându-se, tov. Vasile se întrebuinţează peste măsură şi, pe lângă tot felul de aiureli, califică evenimentele din decembrie '89 drept *„lovitură de stat contrarevoluţionară, antisocialistă şi antinaţionalistă"*. Bun, de lovitura de stat ce a urmat mişcării de masă din 16-22 ştim şi noi câte ceva. Că-i „antinaţionalistă" este evident, dar de ce „antisocialistă"? Păi, tocmai asta-i buba, domnu' doctor, că lovitura tovarăşilor mătăluţă din PCR tocmai aşa a fost: **socialistă**! Iar regimul pe care-l aperi este exact un regim **socialist**. Adică falimentar şi antinaţional.

•

Toţi diletanţii se cred îndreptăţiţi astăzi să dea sfaturi şi indicaţii. Cum ar fi dl Ioan **Buduca** care (**Cuvântul,** nr. 196) emite nonşalant una din cele mai mari tâmpenii din câte am auzit: *„Eminescu e insuficient ca model literar"*. Şi când te gândeşti că astfel de microcefali au absolvit 10 sau chiar 12 clase! Ceea ce, fără îndoială, că nu a reuşit semianalfabetul Doru Trocan, care încearcă tot în **Cuvîntul** (nr. 197), după ce şi-a scormonit amarnic puţinul cerebel, să ne dea o replică, nereuşind decât o jalnică şi ieftină combinaţie de răsuflături.

V-am spus-o mai demult: lăsaţi-vă, măi băieţi, de prostii, puneţi mâna de învăţaţi şi voi o meserie şi câştigaţi-vă cinstit o bucată de pâine. Nu mai plictisiţi lumea cu gazete de doi bani!

•

În **Expres** (nr. 196) Alina Mungiu dă cărţile pe faţă: *„Singura forţă politică credibilă la această oră în România este preşedinţia"*. Şi, ca să nu ne întristăm prea tare, adaugă: *„Nici KGB-ist să fi fost preşedintele Iliescu, nu mai contează: şi angajamentele KGB şi-au pierdut valoarea"*.

Cumpăraţi, fraţilor, **Expres**-ul, citiţi şi vă minunaţi de câtă neruşinare (sau, în cazul cel mai fericit, prostie) are parte presa din ţara noastră. Cât despre valoare, nici cât un „angajament".

Oricum, cu angajament sau fără, fiţi în continuare convinşi toţi cei care credeţi că vă puteţi face de cap în România,

**SUNTEM CU OCHII PE VOI!**

Anul II Nr. 13 (18)
16–30 noiembrie 1993 • MIŞCAREA

## Repere creştine: NAE IONESCU

# Ce e Predania?

Una din cele mai mari primejdii care ameninţă ortodoxia românească – şi cu ea însăşi aşezarea spirituală a poporului nostru în structura lui intimă – este nevoia de „înoire“ pe care o simt din ce în ce mai stăruitor anumite cercuri teologice de la noi. Dacă această nevoie s-ar face simţită numai în unele personaje ridicole, scăpate în bălăriile teologiei româneşti, care s-ar simţi dezonorate dacă nu ar fi în stare să valorifice pe Fouillée sau chiar pe Ernst Haeckel pentru învăţătura dumnezeiască, chestiunea nu ar fi tocmai aşa de gravă. Se întâmplă însă că o problemă a „înnoirii“ există realmente în orice viaţă religioasă. Astfel încât o cercetare atentă a situaţiei, obligată a se ţine deopotrivă departe atât de „ştiinţificitatea“ inovatorilor, cât şi de „ortodoxia“ habotnicilor, e datoare să stabilească cu precizie sensul şi limitele acestei înoiri.

Îmi îngădui să cred că, în ciuda frecvenţei şi gravităţii excepţionale a erorilor în care a căzut neliniştea reformatorilor, există un îndreptar sigur, aş zice: infailibil, în problema „actualizării“ bisericii; şi că numai ignorarea acestui îndreptar a făcut, aiurea şi la noi, posibile toate greşelile pe care le-am trăit sau le ispăşim. Acest îndreptar este PREDANIA. Adică Sfânta Tradiţie a Bisericii.

1. Orice învăţătură religioasă, deci şi învăţătura Lui Christos, este trăită de oameni. Trăirea aceasta, considerată în totalitatea ei spaţială şi temporală, constituie într-un fel viaţa însăşi a învăţăturii. Căci învăţătura nu este un adevăr oarecare, pe care cineva l-a formulat odată, la săpat apoi într-o tablă de aramă şi la pus undeva sub sticlă, ca să se uite lumea la el – sau chiar să i se închine. Ci e mai degrabă ca o sămânţă; care e pusă în pământ, încolţeşte şi dă roadă. La învăţătura Lui Christos se adaugă, deci, într-un fel, trăirea ei de către noi: ea nu mai este învăţătură pur şi simplu, ci învăţătura care a rodit în noi, *învăţătură rodită.*

Astfel fiind însă, *învăţătura este un fapt, cu o istorie a lui, cu diverse momente care se înscriu pe o curbă. Curba aceasta e însăşi legea de desfăşurare a posibilităţilor cuprinse în învăţătură. Iar înscrierea la conştient, formularea diverselor momente, e ceea ce numim noi PREDANIE sau TRADIŢIE.*

2. Dacă însă orice aşezare religioasă se defineşte prin învăţătura iniţială plus formula de identificare a creşterii ei, două primejdii ameninţă, permanent, o asemenea definiţie: a) se poate ca o învăţătură să crescă strâmb; b) se poate ca o învăţătură, chiar normal crescută, să fie fals formulată. Există oare garanţii împotriva unor asemenea primejdii, şi care ar fi ele?

Răspundem: în creştinătatea ortodoxă ele există. Şi anume, iată-le: adevărurile religiei creştine ortodoxe nu sunt adevăruri individuale. Viaţa lor se desfăşoară într-o comunitate, – şi anume în comunitatea de iubire care este Biserica. Atâta vreme cât această comunitate de iubire funcţionează normal, este exclus ca creşterea învăţăturii să fie strâmbă.

Asta despre creştere. Dar formularea? Formularea se face, la noi, în sinoade, de către sinoade, plecându-se de la principiul absolut just că *adevărul creştin,* chiar atunci când e vorba de înţelegerea cuvântului Lui Christos e *de natură conciliară,* şi nu raţională – raţiunea individuală neavând nimic de spus într-o asemenea problemă. Cum însă un sinod funcţionând normal nu poate da formulări eronate, şi cum în biserica noastră există indicaţiuni precise în privinţa condiţiilor în care trebuie să funcţioneze un sinod, înseamnează că noi putem şti care formulare e justă şi care nu.

Garanţia creşterii drepte a învăţăturii şi a formulării juste a acestei creşteri stă, deci, în normalitatea funcţionării comunităţii de iubire şi a sinodului, normalitate care este suficient indicată în ortodoxie. Iar dacă, prin imposibil, asta nu e încă deajuns, atunci mai există încă o garanţie.

În adevăr: spuneam că viaţa, creşterea unei învăţături se înscrie pe o curbă. Curba aceasta, chiar dacă nu poate fi calculată, poate fi în orice caz desemnată, cel puţin pentru ceea ce se leagă cu trecutul. Fiecare moment al ei trebuie să stea, structural, într-un raport organic cu toate celelalte, să se integreze în unitatea organică a curbei. Nu e locul să stăruim aici asupra chestiunii. Cine a făcut însă morfologie istorică sau mecanică, îşi dă seama cât de uşor e să stabileşti dacă un moment oarecare se integrează organic într-o curbă sau nu. Şi atunci problema e simplă: se integrează momentul, el poate fi acceptat; nu se integrează, – el trebuie respins, înlăturat, ca unul ce introduce o anormalitate în curbă, un dezechilibru în situaţie.

Cu alte cuvinte: *garanţia valabilităţii creşterii învăţăturii, sau formulării acestei creşteri stă în organicitatea ei, – adică în concordanţa ei cu tradiţia.*

3. Inaderenţa structurală a unui neam sau a unei culturi la o formulă de viaţă religioasă sfârşeşte, mai curând sau mai târziu, prin desprinderea acelui neam s-au acelei culturi de religia respectivă. Ea poate lua însă, provizoriu, şi alte forme, cum ar fi de pildă încercarea de a reface învăţătura. Aşa au făcut, de pildă, protestanţii, – care au luat drumul întoarcerii la origine.

Întoarcerea la origine este, însă, o operaţie imposibilă pentru că ea înseamnează pur şi simplu înlăturarea predaniei, adică ignorarea caracterului viu şi deci a creşterii învăţăturii. E ca şi cum, punând în pământ un bob de grâu şi părându-ţi-se ţie că a crescut rău, ai vrea să anulezi creşterea şi... să te întorci la bobul neîncolţit. Încercând întoarcerea la origine, protestanţii ignorează faptul elementar că învăţătura Lui Christos nu mai este astăzi ceea ce stă scris în Evanghelie, ci această Evanghelie aşa cum este ea înfăţişată de Biserică, adică de Sfinţii Părinţi, de sinoadele ecumenice, – cu alte cuvinte: Evanghelia trăită şi crescută normal în comunitatea de iubire a Bisericii.

4. Acum ştim însă ce e înoire: înoire nu poate să însemneze schimbare pur şi simplu, ci creştere firească. Introducerea luminii electrice în biserică o fi înoire, – dar creştere firească nu e. Pentru că lumânarea care arde în biserică nu este un instrument de luminare (altfel nu ar arde şi ziua!), ci o jertfă omagială. Şi nici retipărirea Bibliei, ca promovare a religiozităţii, nu e creştere firească, – pentru că nu Biblia ne mântuieşte, ci Biserica.

Ştim, deci, acum ce e înoire firească, pentru că ştim ce e predania, măsura oricărei înoiri, legea de creştere a învăţăturii creştine.

1 Martie 1937

### NOIEMBRIE – BRUMAR

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 16 | M | Sf. Apostol şi Evanghelist Matei |
| | 17 | M | Sf. Ierarh Grigorie Taumaturgul, Episcopul Neocezareei |
| | 18 | J | Sf. Mc. Platon şi Roman |
| | 19 | V | Sf. Prooroc Avdie; Sf. Mc. Varlaam şi Ioasaf |
| † | 20 | S | Înainte prăznuirea Intrării în Biserică a Maicii Domnului; Cuv. Grigorie Decapolitul; Sf. Mc. Dasie |
| † | 21 | D | Intrarea în Biserică a Maicii Domnului (praznic) |
| | | | Duminica a 26-a după Rusalii; La Utrenie: Ev. praznicelui Luca 1, 39-49. La Liturghie: Ap. Evr. 9, 1-7; Ev. Luca 10, 38-42; 11, 27-28, glas VII. |
| | 22 | L | Sf. Ap. Filimon |
| | 23 | M | Sf. Cuv. Antonie de la Iezeru-Vîlcea; Sf. Amfilohie |
| | 24 | M | Sf. Mc. Clement, Ep. Romei şi Petru al Alexandriei |
| | 25 | J | Sf. M. Mc. Ecaterina (Odovania praznicului Intrării); Sf. Mc. Mercurie |
| | 26 | V | Cuv. Alipie Stîlpnicul; Cuv. Stelian Paflagonul |
| | 27 | S | Sf. M. Mc. Iacov Persul |
| † | 28 | D | Sf. Cuv. Mc. Ştefan cel Nou; Sf. Mc. Irinarh |
| | | | Duminica a 30-a după Rusalii; Ap. Col.3, 12-16; Ev.Luca 18, 18-27. voscr. 3, glas VIII. |
| | 29 | L | Sf. Mc. Paramon şi Filumen |
| † | 30 | M | Sf. Apostol Andrei, cel întîi chemat |

În luna noiembrie, la Galaţi se fac pregătiri pentru întâmpinarea Sărbătorilor Spirituale ale oraşului, ce vor avea loc în zilele de 29-30 ale lunii. Atunci se va reinstitui patronajul spiritual al oraşului de la Dunăre, reprezentat conform tradiţiei, de Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat. Vom reveni în numărul viitor cu o relatare a manifestărilor spiritual-religioase de la Galaţi.

## Mânăstiri româneşti: Cozia

Acum mai bine de 600 de ani, deabia urcat pe tronul Ţării Româneşti, la numai 28 de ani, Marele Voievod Mircea, numit de-a lungul timpului Mircea I, Mircea Basarab, Mircea cel Mare, Mircea cel Bătrân sau Mircea Cozianul, pune temelia Mânăstirii Cozia. „Sfetnicul lui Mircea între cele lumeşti“ – l-am numit pe călugărul cărturar Nicodim de la Tismana, citând din P.P.Panaitescu – se pare că l-a povăţuit pe Mircea să-şi ridice ctitoria aici, pe Valea Oltului, la poalele muntelui cu acelaşi nume, într-un loc tăinuit, la câţiva kilometri de graniţa artificială cu românii de peste munţi. Doi ani mai apoi, la 18 mai 1388, sfânta biserică este sfinţită şi i se pune numele de Cozia. În documentul din 20 mai, acelaşi an, Voievodul Mircea spunea: „De aceea, am binevoit domnia mea să ridic din temelie o mânăstire în numele sfintei şi de viaţă începătoarei şi nedespărţite Troiţe, dumnezeire nezidită... la locul numit Nucet, pe Olt, adică Cozia...“

Este de netăgăduit faptul că din primele secole ale acestui mileniu în aşezările mânăstireşti s-au înjghebat largi vetre de trăire şi creaţie spirituală. Între zidurile acestor aşezăminte, la lumina soarelui sau a opaiţelor, au ieşit de sub teascuri primele cărţi, s-au format meşteri iconari, zugravi şi constructori.

În şcoala care a funcţionat încă din anul 1415, stareţii îi învăţau la Cozia pe monahi, miercurea, vinerea, sâmbăta şi duminica – zilele consacrate învăţăturii – cititul, scrierea, muzica, deprinderea unor meserii manuale – sculptura în lemn, pictura, croitoria, tâmplăria şi cizmăria. Se muncea cu râvnă la traducerea şi transcrierea manuscriselor cu caracter religios sau laic (istoric, geografic, astronomic), se compuneau lucrări originale.

Nădejdea creştinătăţii orientale, după căderea Constantinopolului la 29 mai 1453, s-a îndreptat spre ţările româneşti ce se bucurau de pace şi libertate religioasă, împrejurări în care înalţii patriarhi ecumenici au avut legături directe cu Mânăstirea Cozia. În august 1462, de la Cozia vine cel dintâi pământean ales în scaunul de mitropolit al Ţării Româneşti, înaintaşii de până atunci fiind greci, numeroşi stareţi cozieni ajungând apoi mitropoliţi. Documentele mânăstirii arată că până în timpul domniei lui Cuza egumenii de aici luau parte la soboarele şi sfaturile ţării. Timp îndelungat, mânăstirea a fost o garanţie a ortodoxiei pentru preoţimea din Transilvania „ameninţată de învăţături greşite, luterane, calvine şi catolice“, în special după 1700. Aici a găsit înţelegere şi adăpost călugărul Sofronie, luptător pentru dobândirea libertăţii religioase şi sociale, împotriva uniaţiei şi iobăgiei.

În 1942 stareţul Coziei comunică mitropolitului Olteniei că „Mânăstirii Cozia i-a repartizat Dumnezeu o contribuţie de alinare a sufletelor şi de luminare a minţii micuţilor orfani...“, 120 de copii fiind crescuţi şi învăţaţi carte în timpul celui de-al doilea război mondial.

Stareţul sfintei mânăstiri, arhimandritul Gamaliil Vaida, plimbându-şi mâna prin barba albă şi stufoasă, grăieşte cu dragoste despre Mircea şi cu înţelegere despre vremurile de acum: „Ctitorul Mânăstirii Cozia a fost un voievod ortodox, dovadă şi dorinţa lui încă de când cârmuia pământurile acestea strămoşeşti, ca după moarte să se odihnească în tinda bisericii. Mircea cel Bătrân s-a luptat cu turcii, pentru ţară şi credinţă. Pentru credinţă au fost ctitoriile sale şi ajutorul dat bisericilor din ţară, dar şi mânăstirilor de la Muntele Athos. Nu trebuie uitat faptul că Mircea, făcând mânăstirea aceasta, a gândit-o şi ca un punct de apărare a credinţei şi a legii noastre strămoşeşti. Şi nu numai Mircea. V-aţi gândit de ce Ştefan cel Mare şi-a făcut mânăstirea tot aproape de graniţă şi a dorit şi dânsul să fie înmormântat acolo?

Au fost şi ameninţări, mă rog, cu ajutorul lui Dumnezeu au trecut. Acum sunt altele. S-a spus că este libertate. Unde-i libertatea noastră, unde-s morala şi credinţa ortodoxă? Nu sunt, pentru că nu suntem pregătiţi. În 50 de ani s-a tot zis: nu există Dumnezeu, nu vă mai ocupaţi de idei învechite, lăsaţi-i pe părinţii voştri şi pe moşii voştri care vă spun de credinţă şi de biserică, că asta nu-i nimica. Sunt nişte probleme grele. Dar sperăm, cu ajutorul lui Dumnezeu, să se îndrepte. Trebuie însă să treacă timp ca să se formeze sufletul omului.“

Mircea a murit la 31 ianuarie 1418 şi a fost înmormântat la Cozia. Mormântul său a fost profanat de duşmani în două rânduri: de către turci în 1821 şi de către trupele austro-germane în retragere în 1917, când biserica a fost folosită ca adăpost pentru cai.

Tot aici, în pronaos, îşi odihneşte somnul de veci Teodora, mama lui Mihai Viteazu, care s-a călugărit la Cozia sub numele de Teofana.

*Foto şi text*
**Haralambie I. TEOFIL**

### CUM NE EDUCĂ „EDUCATORII"

# CENZURA „DEMOCRATICĂ"

Cu îndreptățire sugera cineva că maniera predilectă de a scrie istoria în societățile supuse dictaturilor este versul. Doar o societate liberă, mai cu seamă eliberată, protejată împotriva somației de a se plasa pe sine, cu orice prilej, „în primul rând", numai o astfel de societate va izbuti cu adevărat să-și scrie istoria în *proză*. Distincția, pe lângă îndreptățirea adâncă ce o cuprinde, ne furnizează un criteriu impecabil.

Dictatura, de orice culoare ar fi, este formula socială ce simte sistematic o nevoie teribilă de a se legitima. Simțindu-și precaritatea, intuindu-și parcă debilitatea în fața unei evaluări *reale*, ce împinge interogațiile până la capăt, apelează necondiționat la un întreg arsenal protector: parcurgerea trecutului cu o grilă unică – măsura ei, fracturarea contextului, alocarea privilegiată a ponderilor, denaturarea grosolană a semnificațiilor ori a sensurilor. Vizibil incomodată de siluetele marilor personalități, cu precădere a celor ce i-au refuzat direcțiile, le elimină brutal din orice rubrică culturală sau le așează pe neiertătorul pat procustian (instrument nelipsit din recuzită), oferindu-le publicului doar după o corespunzătoare ajustare.

Evaluarea retrospectivă devine astfel un bun examen pentru deslușirea stadiului *real* al unei societăți. A dobândi poziția corectă față de trecutul tău, a distorsiona cât mai puțin, dar mai ales a nu distorsiona prin schema socială proprie, se instituie ca un serios indicator. De aceea am preferat antinomia dictatură - societate liberă, în locul alteia, mai des uzitată, dictatură - societate democratică. Căci poți evolua într-o societate democratică fără să fi însă și *eliberat*, suficient relaxat, față de *formula* ei. A te declara liber, dar a traversa trecutul și a-l obliga să se plieze după *șablonul democratic* este o flagrantă contradicție în termeni; nimic altceva decât nevoia imperioasă, deși nemărturisită, a unui nou stăpân. Prin aceasta, ratarea unei bune întâlniri cu însăși esența democrației. *Obsesia democrației se transformă în refuzul ei.*

O societate democratică este (și) o societate în care membrii ei s-au eliberat de *obsesia formulei proprii*. Fără să sugerăm prin asta repudierea sau relativizarea definitivă a valorilor, ci o conștientizare a lor. O aderare, nu o *predare*.

„Să nu plângi, să nu râzi, să nu condamni, dar să înțelegi", povățuia Spinoza. Omul democrat ar trebui să devină, invocând criteriul stabilit, omul care este *lăsat să înțeleagă*.

•

Când spunem acum că societatea românească a eșuat deocamdată în tentativa post-decembristă spre democrație, nu avem în vedere aspectul exterior al chestiunii (cel politic), ci unul *intern*. Căci dacă democrația își refuză orice contingență cu dictatura politică, poate instaura, cel puțin în faza incipientă, o insidioasă dictatură *mentală*.

Noua configurație culturală pe care se străduie a ne-o servi jalnicii „educatori" postrevoluționari, noua axiologie ce stă astfel să fie instalată (și ACEASTA e poate cea mai primejdioasă restaurație din societatea românească!), probează că în asemenea etapă ne aflăm acum.

S-au conturat două poziții publice dominante din care este astăzi developată perioada interbelică. Cea a detractorilor „fără rest" (președinția, academiștii d-lui Radu Florian, dl Z. Ornea și acoliții ce-l sprijină etc.) și a celor care, în obsesia aberantă de a-i da un ambalaj „la modă" și a ne feri de „exemplul prost", o desfigurează cu barbarie. Dacă primii urmează consecvenți un traseu politic (și nu de – azi de ieri!), ultimii sunt cei care s-au instalat confortabil, și de nimeni constrânși, sub „noile vremi". Supușii democrației.

Cum altfel dacă nu „dictatură mentală", boală nimicitoare pentru spiritele mediocre și mereu-căutătoare-de-stăpân, pot fi taxate evoluțiile acestora? Acelea cu care ne-au fericit de trei ani de zile, cu siguranță convinși de generozitatea domniilor lor. Spicuim doar.

În monografia „Mircea Eliade" (Ed. Minerva, 1991), dl Mircea Handoca îi sancționează aspru pe cei care gândesc altfel decât domnia sa: „*Din păcate, cele peste o sută de articole și pamflete sunt fie necunoscute, fie prezentate «după ureche», fără să se fi luat contact direct cu textele respective. Se șușotește chiar despre simpatia față de curentele de dreapta, despre unele manifestări antisemite (...). Trebuie cunoscut odată și spus adevărul. Ar fi nedrept să nu se recunoască meritele ziaristului democrat Mircea Eliade*" (pag. 353); iar argumentul servit de dl. Handoca este în genul semnăturii lui Mircea Eliade, alături de multe altele, pe un „Protest contra regimului aplicat în închisoare deținuților politici".

Comentariile devin practic inutile. Același suflu îl degajă întreaga monografie. Trecând peste ridicolul „se șușotește", d-lui Handoca, urmându-și implacabila logică, nu-i mai rămâne decât să-l socotească drept cel mai democrat pe singurul om care s-a ridicat în Parlamentul României în sprijinul muncitorilor după represaliile din 1933: Corneliu Zelea Codreanu.

Un alt împătimit al arhivelor, ocupație de altminteri stimabilă, dl Marin Diaconu ne propune, nici mai mult nici mai puțin decât: „*...să avem de-a face cu doi... Nae Ionescu:* ***filosoful, gânditorul****, pe de o parte, și* ***gazetarul, omul-politic****, pe de alta! Gândurile celor doi se întrețes uneori, dar în mod constant ele sunt distincte, ca și grupurile de prieteni care treceau pragul casei de la Șosea.* ***Filosoful*** *prefera grupul de prieteni din care făceau parte Mircea Vulcănescu, Constantin Noica, Mircea Eliade, Emil Cioran ș.a.*" (Notă la Ediția Humanitas 1991, pag. 322; Nae Ionescu – „Curs de metafizică").

Iată-l pe Nae Ionescu despicat, evaluat necruțător și pus „o jumătate" la colț de... dl Marin Diaconu. Fără comentarii.

Dl. Valeriu Dinu își asumă sârguincios sarcina reînscrierii în circuitul cultural a lui Mihail Manoilescu. Opțiune întrutotul onorabilă. Însă dl V. Dinu se simte (și dna) obligat să livreze publicului un Mihail Manoilescu ajustat, impecabil croit după moda actuală. Nimic despre naționalistul Mihail Manoilescu, despre omul de dreapta invitat chiar de C. Zelea Codreanu să candideze pe listele partidului *Totul Pentru Țară*. Că Mihail Manoilescu a fost un spirit european, frecvent participant la conferințe și congrese pan-europene este un lucru de netăgăduit. Dar tocmai în asta constă astăzi fascinația și admirația pentru acești oameni, care nu au respins niciodată spiritul european, care i-au asimilat strălucit valorile și chiar i-au adăugat altele, însă care s-au vroit *români europeni*, aderând prin asta la adevărata Europă: cea a națiunilor. O Europă a tuturor, tocmai pentru că poate fi a fiecăruia...

Dar distorsiunea intervine și pe un alt traseu. Fie aici doar cazul exemplar al profesorului Dimitrie Gusti, pe care o revistă se obstinează în a-l recomanda, în primul rând, ca pe un eminent gânditor democrat (revista este *Sociologie românească*, fondată de Dimitrie Gusti în 1936; într-o ediție nouă din 1990. Deși revendicându-se de la ilustrul ei întemeietor, revista își trădează sistematic menirea, ocultând metodic direcțiile naționale pe care o așezase întemeietorul ei).

A-l prezenta acum, fără o minimă precauție, pe Dimitrie Gusti ca pe un democrat camuflează o flagrantă mistificare. Datele dezbaterii sunt astăzi radical schimbate (am zice, răsturnate). Astfel că, voluntar ori nu, se transferă discuția de la *fondul* problemei la *forma* ei, operând o subtilă inversare de raporturi. Propovăduitorii ei actuali, în fervoarea lor necontrolată, au ajuns astăzi să plaseze democrația acolo unde ea însăși nu a aspirat niciodată: în postura de *scop*. Nu un *mijloc*, cum ar fi fost firesc, ci *scop* în sine pentru societatea românească. Prăbușească-se națiunea dacă e nevoie, numai protejați democrația...

Pentru profesorul Gusti, lucrurile erau însă clare: scopul era declarat răspicat – *națiunea română*, democrația era așezată la locul ei, adică utilizată (preferată) ca unul dintre mijloace. Dimitrie Gusti nu a scris niciodată o „*Știință a democrației*", ci o *Știință a Națiunii!*

Astăzi, șeful Școlii sociologice de la București ar fi fost taxat, fără nici un dubiu, drept un naționalist primejdios.

•

Atitudinile reținute aici nu dau seama neapărat de o opțiune politică. Ci de un tip de mentalitate, dobândit de-a lungul vremii, la fel de eficace și de contraindicat ca și cenzura politică.

Nu ne facem nici o iluzie; pe cei ce astăzi aplică asemenea procedee nu-i va mai tămădui nimeni și nimic.

Pentru generația tânără rămâne o singură soluție: ca poarta de intrare în cultura română să fie aleasă și din cele peste 8000 de titluri sau autori trecuți cu sălbăticie la index după 1944 de către ocupația bolșevică.

Restul vine de la sine.

**Dan DUNGACIU**

---

## ASOCIAȚIA STUDENȚEASCĂ
# MIRCEA VULCĂNESCU
### *UN AN DE LA ÎNFIINȚARE*

Revoluției din decembrie '89 i s-a spus, cu un nume intrat deja în memoria colectivă, „a tinerilor". În perioada care i-a urmat însă, tinerii aceia care „făcuseră revoluția" (toată lumea rămâne de acord) au fost priviți cu tot mai multă suspiciune, blamați, acuzați că „deranjează liniștea" conducerii „emanate" și crâncen pedepsiți pentru asta, pentru ca, în cele din urmă, o indiferență aproape totală – cu rare excepții – să fie trasă ca o cortină atât asupra revoluției cât și a generației ce i-a fost suflet. Cu toate încercările de umilire și descurajare a sa, această generație nu s-a îndepărtat de idealurile cu care a pornit la drum, ci a căutat să le contureze mai precis, să le materializeze în acțiunile sale, să se organizeze mai bine pentru a le putea îndeplini.

O astfel de tentativă a fost, cu aproximativ un an în urmă, înființarea „Asociației MIRCEA VULCĂNESCU – grup de cercetare a rezistenței românești la comunism" în cadrul facultății de Sociologie din Universitatea București. Ideea a venit dintr-o serie de preocupări comune ale studenților, conturate deja din vara anului 1991, privitoare la starea societății românești acum, la ceea ce părea a fi sfârșitul unei perioade nefaste, precum și din nevoia de afirmare și de punere la încercare într-un context adecvat a unor valori și idei proprii, de generație. Patronimul pe care-l adopta Asociația, ca și data ce-o alegea pentru a-și declara constituirea (23 octombrie 1992 – la exact 40 de ani de la trecerea în neființă a lui Mircea Vulcănescu în închisoarea de la Aiud) vorbeau destul de clar despre coordonatele pe care aceste valori se înscriu.

Primele proiecte de lucru și însuflețirea studenților au câștigat încrederea unor oameni remarcabili care au acceptat cu plăcere invitația de a deveni membri de onoare ai Asociației: doamna MĂRIUCA VULCĂNESCU – fiica și păstrătoarea arhivei cărturarului român, domnul CORNELIU COPOSU – președintele PNȚCD, domnul TICU DUMITRESCU – președintele Asociației Foștilor Deținuți Politici din România (AFDPR), doamna AURORA DUMITRESCU – membru marcant al AFDPR, domnul BANU RĂDULESCU – redactor șef al publicației „MEMORIA". Într-adevăr, legăturile întreținute cu AFDPR au avut o importanță deosebită, întrucât unul dintre scopurile Asociației este culegerea de documente și mărturii ale oamenilor ce au fost, adeseori, nu doar martori, ci chiar victime ale regimului impus în România de tancurile sovietice. Aceasta nu pentru realizarea de statistici ori evidențierea de cazuri excepționale, ci pentru a încerca decriptarea liniilor celor mai ample pe care s-a plasat rezistența românească, cu introducerea, pe cât posibil, în acest tablou teoretic, a diferitelor planuri: cultural, spiritual, al structurilor sociale, economice ori politice etc. Manifestarea găzduită de Universitatea București și organizată de Asociația MIRCEA VULCĂNESCU în noiembrie 1992, la care au participat numeroși membri ai AFDPR, personalități politice, cadre universitare și studenți (amfiteatrul era supraaglomerat!) a fost baza a numeroase contacte fructuoase și deschizătoare de drumuri prin problemele aduse în discuție.

O altă direcție de acțiune a Asociației se leagă de investigațiile făcute în „cultura interzisă" timp de 45 de ani. Rămâne un fapt că noua generație s-a îndreptat spre operele cele mai importante și gânditorii cei mai de seamă din cultura română pe cont propriu, căci acestea nu erau cuprinse în programa școlară. Dar întâlnirea cu aceste creații a fost decisivă și noua generație a înțeles curând necesitatea absolută de a-și asuma aceste fapte de gândire, ale tradiției naționale, pentru a-și putea închega identitatea proprie. Asociația MIRCEA VULCĂNESCU a inițiat, în acest sens, seminarii de dezbateri pornind de la operele unor autori interziși pentru prea multă vreme publicului larg și ale căror proporții și locuri în cultura română se cuvin în sfârșit restabilite! De asemenea, în primăvara anului 1993 a fost organizat un ciclu de 10 prelegeri pe tema „O istorie politică a literaturii române postbelice", susținut de criticul literar Mihai Ungheanu, al cărui țel (atins în cea mai mare parte) a fost tocmai dezvăluirea unor aspecte și implicații ascunse ale acestei epoci controversate, a unor influențări reciproce dintre cele mai neașteptate între cultural și politic, între literatură și societate.

Pe aceeași linie, a sporirii gândirii prezente prin asimilarea și actualizarea celei trecute, se înscrie și SIMPOZIONUL ION UNGUREANU realizat în iulie 1993. Membrii Asociației au elaborat lucrări interesante, contribuții personale ce-și au, într-un fel sau altul, punctul de plecare în creația și activitatea celui ce a fost reputatul profesor și omul admirabil Ion Ungureanu.

Nu trebuie uitate nici contactele cu alte asociații studențești, cum sunt „Prietenii lui NAE IONESCU", Asociația Studenților Creștini-Ortodocși din România, Asociația Studenților din Facultatea de Sociologie a Universității ieșene, Liga Studenților din Universitatea brașoveană. Aceste întâlniri asigură o reală comunicare și schimb de idei la nivelul generației, fiind prilejuri pentru conturarea mai precisă și mai nuanțată totodată a identității noastre spirituale.

Și este semnificativ, cu siguranță, că unii dintre membrii Asociației MIRCEA VULCĂNESCU, acum absolvenți, lucrează în continuare pe aceleași direcții de cercetare și orientare ideatică, în primul rând în Institutul Pentru Studiul Totalitarismului, ce-l are ca director pe dl prof. Radu Ciuceanu.

Dacă pentru o încercare de bilanț aceste lucruri realizate în decursul unui an reprezintă mult sau puțin e greu de zis. Ceea ce e mai ales însemnat e faptul că Asociația MIRCEA VULCĂNESCU există și își face simțită prezența în lumea universitară, că pune probleme, întrebări – chiar dacă, inevitabil, la unele (încă) nu poate da răspunsuri suficient de lămuritoare. Dar e important ca ele să fie puse de către Noua Generație care astfel își poate măsura mai exact forțele proprii – puterea de înaintare în orizont spiritual.

În final, revenim la Mircea Vulcănescu, mentor al Asociației, remarcând cu părere de rău că această personalitate deosebită a perioadei interbelice și a întregii culturi românești a fost, și în acești ultimi patru ani, aproape complet trecută cu vederea. Despre valoarea textelor sale, ele însele vorbesc cel mai bine, dar, din păcate, sunt împiedicate să o facă. Din ediția proiectată în trei volume sub titlul „Pentru o nouă spiritualitate filosofică" nu a apărut decât primul, în 1992, și acela într-un tiraj rușinos: 1000 de exemplare (în mod evident, epuizate imediat). Celelalte două volume se prăfuiesc în așteptare la Editura Eminescu, cu care s-a semnat contractul de publicare. Este o situație regretabilă, ca și faptul că, în întreaga perioadă de după revoluție nu a apărut nici o inițiativă din partea oficialităților din cultură pentru a readuce în memorie, iar pentru cei mai tineri pentru a scoate în evidență figura emblematică a lui Mircea Vulcănescu – unul din liderii generației interbelice a Părintelui Stăniloae, a lui Eliade, Noica, Cioran, Țuțea.

Mai mult decât atât: astăzi, casa lui Mircea Vulcănescu de pe strada Popa Soare – confiscată în urma procesului intentat cărturarului român de regimul comunist în anul 1946 – s-ar cuveni să revină familiei devenind casă memorială. Doamna Măriuca Vulcănescu se izbește sistematic de lipsa de interes și de obtuzitatea birocratică a Primăriei capitalei în demersurile făcute.

De altfel, nici membrii Asociației n-au reușit, cu toate cererile și apelurile la conducerea Universității, să obțină un sediu corespunzător (ceea ce îngreunează în primul rând sistematizarea și analiza materialelor de arhivă ce au fost strânse). Cu toate acestea, Asociația a căutat să ducă la bun sfârșit cât mai multe din proiectele sale și atât succesele cât și neîmplinirile nu au fost altceva decât motivații în plus pentru a continua activitatea începută.

**Sandra CRISTEA**

Anul II Nr. 13 (18)
16–30 noiembrie 1993
• MIȘCAREA

# Ale cui sunt „drepturile omului?"

Continuăm să căutăm un răspuns la întrebarea din titlul rubricii noastre, îndreptându-ne atenția asupra situației din Țările baltice.

Țările baltice și-au recâștigat independența după jumătate de secol de ocupație sovietică brutală care a însemnat colonizare, mutații demografice masive, încălcarea drepturilor naționale, dar în primul rând o politică deliberată de rusificare a popoarelor respective. Efortul balticilor de consolidare a independenței, de realizare a unui stat democratic și de desovietizare nu este văzut cu ochi buni de către minoritățile locale (în primul rând de către populația rusă), care își simt amenințate pozițiile sociale și politice privilegiate din epoca ocupației bolșevice. Este de observat că în general minoritățile respective sunt vorbitoare de limbă rusă, chiar și populația evreiască din regiune fiind rusofonă.

Noile legi cu privire la obținerea cetățeniei promulgate în Letonia, Lituania și Estonia au stârnit valuri de proteste din partea minorităților, rușii și evreii fiind cei mai vehemenți. Nemulțumirile pleacă de la câteva prevederi ale acestor legi care îi obligă pe non-baltici să renunțe la mentalitatea de ocupanți și să-și asume responsabilitățile unor cetățeni loiali statului în care trăiesc. Cele trei legi sunt asemănătoare. Fără a intra în amănunte greoaie și inutile de legislație, precizăm că dreptul de cetățenie se acordă în condiții aproximativ similare în cele trei țări. Astfel este obligatoriu ca persoana care cere cetățenie să fi locuit în țara respectivă în ultimii 2 ani pentru Estonia, 16 ani pentru Letonia și 10 ani pentru Lituania. Condiții suplimentare: cunoașterea limbii și constituției țării respective, un jurământ de credință față de stat, neapartenența acum sau în trecut la aparatul represiv sovietic, renunțarea la altă cetățenie, neimplicarea anterioară a persoanelor respective în crime împotriva umanității sau acțiuni contra statului a cărui cetățenie o solicită.

Sunt exceptate de la aceste prevederi persoanele care posedă cetățenia dinaintea anexării Țărilor baltice de către sovietici, indiferent de naționalitate, inclusiv urmașii lor. Deci problema cetățeniei se pune numai pentru colonizatorii care doresc, în noile condiții de independență statală, să se naturalizeze în țările respective. Este firesc ca guvernele Țărilor baltice să limiteze dreptul la cetățenie acelora care i-au asuprit, exploatat și desnaționalizat și care acum pretind drepturi pe care ei înșiși le-au încălcat timp de 50 de ani.

Federația Rusă, care are mari interese în zona baltică, este preocupată să nu piardă influența exercitată prin minoritățile rusofone. Îngrijorarea rușilor și lupta pentru menținerea controlului în zonă se manifestă ipocrit sub masca apărării drepturilor omului în general și ale minorităților în special. Strategii imperialismului rus post-sovietic utilizează deja arma drepturilor omului în lupta lor pentru menținerea sferelor politice și economice de influență. Anul trecut, în luna octombrie, a avut loc la Moscova un seminar cu titlul **„Probleme ale strategiei politicii externe ruse în teritoriile străine apropiate"**. Este vorba în principal de fostele republici ale URSS. Reuniunea a fost organizată de Institutul de Relații Internaționale al Rusiei. Într-un amplu studiu prezentat la acest simpozion, S. A. Karaganov, director adjunct al Institutului European de la Moscova afirma clar: **„Trebuie să punem la baza politicii externe rusești față de populațiile de limbă rusă ideea că noi am apăra drepturile omului și ale minorităților de pe tot teritoriul fostei URSS! (...) Trebuie făcut tot posibilul pentru ca populația de limbă rusă să rămână în regiunile unde se află acum. Aceasta este necesar nu numai pentru a preveni sosirea unui val de refugiați, dar și pentru că AVEM NEVOIE SĂ NE PĂSTRĂM PÂRGHIILE PENTRU A AVEA INFLUENȚĂ ÎN VIITOR (...)**

**Trebuie să folosim uriașa povară a datoriilor pe care fostele republici le au față de noi pentru a le cumpăra întreprinderile și a deveni proprietarii lor. În acest fel *vom forma enclave economice și politice puternice care vor fi baza influenței noastre politice în aceste țări.*(...)**

**Sloganul apărării drepturilor vorbitorilor de limbă rusă nu este practic datorită aspectelor morale și politice pe care le implică. Avem nevoie să-i protejăm, *dar putem s-o facem prin sloganul general al apărării drepturilor omului și ale minorităților etnice.*"**

Pentru realizarea scopurilor lor rușii sunt gata, ca în întreaga lor istorie de altfel, să folosească forța. Expertul rus explică: **„În situația în care am ajuns acum, folosirea forței poate rezolva multe. Nu trebuie să sprijinim în mod deschis folosirea forței (...) Dacă folosim forța pentru că suntem mai puternici, nu va fi bine. Avem nevoie de legitimitate. Pentru aceasta *trebuie să pregătim opinia publică și organizațiile internaționale în sensul ca acestea să recunoască Rusiei și CSI-lui nevoia de folosire limitată a forței într-un cadru legal.*"** Știm cu toții cum acționează armata rusă indiferent de legalitatea cadrului!

Campania de acuzații cu privire la nerespectarea drepturilor omului în Țările baltice corespunde perfect cu acest scenariu rusesc.

Opinia publică începe să fie convinsă că antisemitismul împlorește și că minoritățile sunt oprimate în cele trei state baltice. Presa occidentală abundă în materiale alarmate de politica față de minoritățile din aceste țări. WASHINGTON POST, LIFE și alte publicații considerate de încredere adăpostesc relatările tendențioase sau mincinoase ale unor așa-ziși dizidenți sau intelectuali ruși și evrei. Implicarea puternică a organizațiilor evreiești în această campanie de dezinformare are motivații asemănătoare situației din România. Ca și la noi, și în Țările baltice o parte însemnată dintre evrei a sprijinit instaurarea sistemului comunist bolșevic, beneficiind apoi de importante avantaje. După dobândirea independenței de stat, cele trei țări trec, ca și România după înlăturarea comunismului, printr-un proces firesc de renaștere spirituală. Este cunoscut tipul de gândire care califică drept "antisemitism" orice afirmare a spiritului național, de la publicarea operei lui Eminescu până la ridicarea unui bust Mareșalului Antonescu. Una din cele mai puternice și influente organizații evreiești, B'NAI B'RITH, (care recent și-a făcut apariția și în România, fiind primită cu toate onorurile) contribuie prin publicația B'NAI B'RITH WORLD REPORT la această campanie mincinoasă lansând povești despre „nazism", „pogromuri", „refugiați" și alte asemenea cuvinte-cheie din arsenalul propagandistic cu care anumite forțe evreiești încearcă să culpabilizeze popoare și generații fără nici o legătură cu crimele celui de-al doilea război mondial.

Referindu-se la toate aceste acuzații nedrepte, prin care națiunile baltice sunt transformate din victimele a 50 de ani de asuprire în vinovați, iar vinovații devin acuzatori, o lituaniancă se întreba dacă nu „ar trebui să ne sinucidem cultural și lingvistic pentru a dovedi că suntem umani și că nu supunem pe nimeni la discriminări?".

Este din ce în ce mai evident că drepturile omului sunt abordate în general după scenarii aplicabile și aplicate în toată lumea. Aparțin drepturile omului numai acestor scenariști? Vom căuta răspunsul și în episodul viitor al serialului nostru.

**Alexandru ZLATCO**

## B'NAI B'RITH
### *ORGANIZAȚIE A DREPTURILOR OMULUI?*

Recent o organizație cu numele *B'nai B'rith* ne-a vizitat țara, reprezentanții acesteia fiind anunțați cu mare vâlvă de mass-media și primiți la cele mai înalte nivele ale Statului. La Radio actualități s-a afirmat despre B'nai B'rith că ar fi cea mai importantă organizație de apărare a drepturilor omului din Suedia. Ce este de fapt B'nai B'rith, conform propriilor referințe?

B'nai B'rith – în ebraică „Fiii alianței" – s-a înființat în 1843 în New York City. Este cea mai mare organizație evreiască din lume, având loje pentru bărbați, femei și tineri – în mai toate țările.

În secolul al XIX-lea numeroși evrei, emancipați prin legile liberale, doreau să intre în lojile masonice. Or, multe dintre ele, mai ales în Germania și Statele Unite, refuzau primirea evreilor. Această situație a permis extinderea rapidă a B'nai B'rith - ului (alcătuită **exclusiv** din evrei).

Membrii ei se numesc „frați", sunt supuși unei inițieri, își însușesc practica semnelor de recunoaștere și se reunesc în loje. Scopul declarat al organizației este *„să unească evreii pentru interesele lor cele mai înalte, ca și pentru cele ale umanității întregi... să apere patrimoniul spiritual și religios al Alianței prin acțiuni educative și culturale, în special în rândul tinerilor... să lupte contra antisemitismului declarat sau latent."*

În 1913 B'nai B'rith fondează Liga Împotriva Defăimării (ADL).

B'nai B'rith este reprezentată în cadrul ONU și este membră în Consiliul Coordonator al Organizațiilor Evreiești.

Ordinul este condus de un președinte ales la întâlnirile trienale ale Lojii Supreme – compusă din reprezentanții marilor loji din districte. (Vezi: *Britannica Micropaedia Ready Reference*, vol. II, sau Daniel Rigou – *Dictionnaire de la Franc-maçonerie*)

Dar să vedem care este imaginea B'nai B'rith-ului în presa occidentală.

Numele acestei organizații a apărut deseori în presă în contextul a tot felul de afaceri dubioase. În America de exemplu, anul acesta, descinderi ale FBI-ului au dat la iveală îndeletniciri subterane B'nai B'rith „fără nici o legătură cu drepturile omului". Având dovada unor acțiuni subversive ale ADL, FBI-ul a închis birourile acesteia din Los Angeles.

Membri ai acestei organizații au fost implicați de-a lungul timpului în afaceri cu droguri, cu băuturi alcoolice contrafăcute, în manipulări murdare ale finanțelor și excrocherii de tot felul.

Membri ai ordinului au avut un rol însemnat în pregătirea revoluției bolșevice și au menținut apoi contacte foarte strânse cu regimurile comuniste cu care au aranjat „schimburi reciproc avantajoase".

Familii proeminente de evrei americani ca Warburg, Schiff, Rotschild – au contribuit generos pentru triumful bolșevismului. Le-au revenit în schimb beneficii importante, bolșevicii transferând sute de milioane de ruble aur, după victorie, printre altele și la banca Kuhn, Loeb & Co. ce aparține lui Iacob Schiff (membru B'nai B'rith).

Un alt exemplu renumit este multimilionarul Armand Hammer. Fiul unuia dintre fondatorii partidului comunist din SUA (Julius Hammer), Armand Hammer a decedat acum câțiva ani, dovedindu-se ulterior că încă din 1921 furniza informații KGB-ului. Fusese apropiat al lui Brejnev și făcea afaceri prospere cu URSS.

Cam atât despre „unirea evreilor pentru interesele lor cele mai înalte, ca și ale umanității întregi". Deocamdată. Cât despre drepturile omului...

**Vladimir ALEXANDRU**

N. red.: Evoluția B'nai B'rith-ului, rolul, ramificațiile și personajele ei – mai mult sau mai puțin obscure – vor fi reluate pe larg în studiul cu privire la finanțarea revoluției bolșevice pregătit pentru numerele viitoare.

# ROMÂNIA ȘI NATO

Înființat în 1949 și impus de războiul rece și amenințarea sovieto-bolșevică, NATO este cea mai stabilă și longevivă alianță a secolului XX. Având ca obiective apărarea militară a Vestului și prezervarea sistemului democratic, NATO și-a jucat rolul cu succes. El a fost scutul la adăpostul căruia Vestul s-a refăcut după război, pentru ca mai apoi, sub același adăpost să reușească să câștige războiul rece cu Kremlinul. O alianță este, desigur, expresia unor interese comune. Dar soliditatea ei – chiar rațiunea ei de a fi – stă în pericolul comun ce a făcut-o necesară. În cazul NATO, pericolul comun era URSS și expansiunea ideologică, politică și militară a comunismului în lume.

După 1989-1991, interval în care sistemul comunist, Pactul de la Varșovia și însăși URSS se dezintegrează, pericolul comun ce inspirase apariția NATO dispare. Este securitatea Occidentului, astăzi, mai bine asigurată ca până în 1989? Sub raport militar, desigur! Riscul unei conflagrații nucleare mondiale a scăzut sensibil, căci Rusia de azi este departe de ceea ce era URSS cândva. Cu toate acestea, problemele securității, chiar privite strict din unghi occidental, sunt departe de a fi rezolvate în Europa. Dimpotrivă, privite din unghiul de vedere al europenilor, niciodată din 1945 încoace Europa nu a fost mai instabilă ca acum. Criza economică, socială, politică și morală a fostelor state comuniste, spațiul CSI în plină fierbere, războiul din Iugoslavia și cel din Caucaz influențează major și negativ însăși stabilitatea Occidentului. Climatul afacerilor și implicit recesiunea Vestului vin și din instabilitatea endemică a Estului, pentru a nu mai vorbi de focarele de război deschis. Tensiunile sociale din occidentul Europei sunt alimentate de un șomaj în creștere, dar și de o imigrare masivă de est-europeni. Însuși procesul Maastricht se resimte puternic de pe urma desfășurărilor din Est. Sistemul Monetar European a intrat în criză din cauza politicii financiar-valutare germane, care, la rândul ei, e dictată de politica reunificării la Oder. Danemarca și-a impus rezervele sale față de Maastricht tocmai datorită „exemplului" iugoslav. Iar orientarea „naționalistă" a Greciei care l-a votat pe socialistul (!) Papandreu se explică prin problema Macedoniei, fostă iugoslavă, dar și prin Epirul de Nord, astăzi albanez.

Pe scurt, după victoria sa nominală în războiul rece, Occidentul își vede ameliorată securitatea numai sub raport nuclear-strategic; ceea ce nu e puțin. În imediat însă, securitate Vestului este amenințată de o suită de fenomene fără precedent! Scăpate de sub comunism, statele din Est redescoperă *dimensiunea națională*. Națiuni întârziate pe drumul făuririi propriilor state, revin dramatic la tematica consumată de alții cu un secol în urmă. Ne referim la baltici, la croați, sloveni, slovaci, ucraineni, etc., de unde și crizele militare actuale, de unde o tot mai presantă preocupare (a unora) pentru modificări de frontiere.

Este evident că NATO rămâne încă util. Dar este clar că în forma sa actuală el nu mai poate răspunde adecvat noii problematici. De la Lisabona la Vladivostok, spațiul istoric al civilizației europene este divizat în trei sectoare distincte: *zona NATO*, încă stabilă și prosperă, *zona est-europeană*, puternic instabilă și amenințată de abcesul iugoslav și *zona CSI*, unde la toate chestiunile „tranziției" se mai adaugă și contradicția dintre necesitatea decolonizării fostelor „republici" și tendințele tot mai puternice de refacere a fostului imperiu rus.

Încât, suntem tentați să ne întrebăm : și cum vor evolua lucrurile între aceste trei zone? Pe mai vechiul făgaș care a măcinat civilizația europeană în două războaie mondiale și un război rece? Stabilitatea se va extinde gradat și ajutată prin politici adecvate, dinspre polul vestic, stabil, spre polul est-european și, de aici, spre zona CSI? Sau ezitările și lipsa unei politici atât de necesară vor permite instabilității să se extindă dinspre zona CSI spre Vest, contaminând și zona NATO cu dispute și conflicte?

Judecând după erorile politicii Vestului față de fostele țări satelit, cărora le-au refuzat de facto un nou plan Marshall onest și eficient, sau față de Iugoslavia unde „locomotiva" germană a impus secesiunea și războiul, șansele unei stabilizări ce ar trebui să curgă de la Vest spre Est rămân încă reduse. Apoi, în condițiile punerii pe tapet (tot mai neinspirat) a chestiunii minorităților (dar numai pentru Est!), Irlanda de Nord se reaprinde cu atentate, Corsica se agită (inclusiv cu atentate) pentru autonomie, Grecia își reamintește de Macedonia și de Epirul de Nord, iar Turcia de musulmanii din Bosnia și Kossovo, pentru a nu mai vorbi de cei din Caucaz și Asia Centrală.

Apoi, însăși experiența NATO este sugestivă. Securitatea Occidentului a fost asigurată tocmai de *stabilitatea zonei est-europene*. Așa se și explică acomodarea sa cu Yalta. Mai mult, ori de câte ori a intervenit „ceva nou" în estul Europei, securitatea vestului a fost amenințată: în 1948, cearta cu Tito și pregătirea înființării RDG au generat criza Berlinului, în 1956, revoluția maghiară a ucis „spiritul Genevei" etc., etc.

Așa cum se desfășoară lucrurile azi, Occidentul pare să dorească o extindere treptată a stabilității dinspre Vest spre Est. Ceea ce ar fi un lucru bun. De aici încolo însă, încep și dificultățile, dar și deosebirile de optică între marile puteri occidentale: SUA, Germania, Franța, Anglia. Astfel, Germania ar dori includerea Poloniei, Cehiei, Slovaciei și Ungariei în NATO, România și Bulgaria rămânând pentru mai târziu. Pare să fi învins punctul de vedere american: într-o primă etapă să nu intre nimeni! Dar să li se ofere tuturor – inclusiv Rusiei – un nebulos „parteneriat de pace". Aceasta ar însemna o anumită apropiere, inclusiv sub raport tehnic și organizatoric între NATO și partenerii pentru pace, dar fără garanții de securitate. Este vorba aici și despre menajarea Rusiei, lucru prudent și necesar, dar și despre clivaje de vederi și interese – tot mai evidente – între marii parteneri din NATO. Astfel, la clivajul mai vechi dintre SUA și europeni pe chestiuni financiare, acum se adaugă și altele mai noi: dintre SUA și Germania pe tema iugoslavă, sau dintre Germania și axa anglo-franceză pe chestiunea NATO, UEO și a viitorului țărilor din zona est-europeană. Acestea sunt lucruri pline de consecințe nu numai pentru coeziunea și orientarea NATO, dar și pentru amatorii est-europeni de integrare euro-atlantică. Căci dacă până la Dumnezeu te mănâncă sfinții, pentru a intra în NATO trebuie să te ai bine măcar cu Londra și Parisul, dacă cu Washington-ul și Bonn-ul încă nu-ți dă mâna... Încât, ne temem, entuziasmul unora (la noi) pentru abordarea de tip „comunitar" – că e vorba de Consiliul Europei, că e vorba de NATO – nu se justifică deplin. E drept, termenul final este unul „comunitar", integrator – nu judecăm acum dacă e bine sau nu – dar drumul într-acolo trece (încă decisiv) prin marile capitale occidentale: Washington, Bonn, Paris și Londra. Probabil că așa se și explică semnătura dlui Iliescu pe documentele francofoniei și tot așa și subitele „vocații francofone" ale vecinilor noștri bulgari...

Înainte de a vedea care ar putea fi interesul Occidentului sau al marilor puteri occidentale de a include România în NATO, trebuie să remarcăm că – aidoma acordurilor de asociere cu Comunitatea Europeană – intrarea în NATO se conturează a fi un proces de lungă

(continuare în pag. 7)

**Dr. Corneliu DIDA**

# ADEVĂRATUL NAŢIONALISM ŞI PROBLEMA MAGHIARĂ

Cineva semnala faptul că "Mişcarea" se fereşte parcă să abordeze subiecte legate de chestiunea maghiară.

Un exemplu ar fi neluarea nici unei atitudini în legătură cu recentele proteste ale UDMR, care nu este de acord cu amplasarea unui monument închinat Mareşalului Antonescu în Târgu-Mureş. Nu discutăm aici cine sunt autorii proiectului nici ce urmăresc ei. Este clar, oricum, că marele om de stat are cu siguranţă dreptul la un monument în orice localitate de pe cuprinsul ţării noastre şi că nu pot fi luate în consideraţie idiosincraziile unor "gospodari" comunali înfioraţi de perspectiva prezenţei monumentului marelui comandant. Grav este însă că energicii protestatari şi-au permis să afirme că mareşalul ar fi fost *"răspunzător de jertfirea inutilă a multor mii de soldaţi români pe frontul de est, precum şi pentru exterminarea în Transnistria a miilor de cetăţeni evrei din România"*. Deci pentru UDMR murdarul asasinat politic căruia i-a căzut victimă Ion Antonescu este o legitimă condamnare! Cred că o asemenea neruşinare ar îndreptăţi o reacţie oricât de aspră din partea oricărui cetăţean român care mai păstrează o brumă de respect pentru istoria ţării în care trăieşte. Dar, de ce a tăcut „Mişcarea"?

După cum bine se ştie în ultimii ani o sumă de gazetari şi de politicieni au atacat din răsputeri UDMR-ul, din păcate de multe ori exagerând sau utilizând un limbaj incompatibil cu seriozitatea necesară unei discuţii politice.

Mişcarea Pentru România a atras încă de la înfiinţarea ei atenţia asupra marelui pericol pe care îl reprezintă manifestările gălăgioase cu pretenţii "naţionaliste" manifestări care afectează grav ideea naţională, fluturată stângaci de atâţia „patrioţi" de ocazie. (Nu vreau să fiu greşit înţeles. Fără îndoială că există şi oameni cinstiţi care indignaţi de atât de desele batjocoriri ale valorilor româneşti s-au lăsat angrenaţi în polemici şi controverse cu un caracter uneori deosebit de violent. Cu toţii însă trebuie să înţelegem că problemele fundamentale ale naţiunii române nu pot fi abordate decât cu seriozitate, decenţă şi mai ales de la înălţimea spirituală la care ne obligă uriaşă tradiţie de luptă naţional românească).

Astăzi se vede efectul nociv, devastator, al naţionalismului demagogic despre care vorbeam. Căci, în faţa unei reacţii aspre, fie ea legitimă - ca în cazul pomenit mai sus - cititorul grăbit îşi va spune poate: Iar dom'ne ca în „România mare" sau „Europa"? Şi va pune repede eticheta: „Mda, iar manifestări «naţionalist-comuniste»".

Iată cum funcţionează una din cele mai subtile maşinării de luptă antiromânească. Suştii şi încurajezi câţiva indivizi dornici de parvenire politică, îi laşi să proferezé în dreapta şi stânga mesaje cu caracter aparent „patriotic", creezi în opinia publică ideea că aceşti oameni sunt reprezentanţii naţionalismului şi treaba e făcută. Duşmanii, adevăraţii duşmani, îşi pot freca mâinile de bucurie. Majoritatea oamenilor cuminţi şi la locul lor se vor feri ca de foc să nu care cumva să fie puşi în aceeaşi oală cu agitatorii respectivi, iar publicul, exasperat de scandalul demagogilor va renunţa încetul cu încetul să mai acorde atenţie vreunui mesaj cu aspect naţionalist.

Cred că una din datoriile cele mai de seamă ale tineretului, şi mă refer mai ales la Mişcarea Pentru România, ca expresie politică a noii generaţii, este să depăşească acest dificil handicap. Nu trebuie să ne fie teamă că am putea fi confundaţi sau asimilaţi cu falşii naţionalişti şi, din acest motiv, să renunţăm la a susţine punctele de vedere juste ale cauzei naţionale.

Obrăzniciile şi ofensele aduse simbolurilor naţionale - indiferent din partea cui vin – trebuie tratate ca atare, fără să ne fie teamă că „Mişcarea" ar putea fi confundată cu revista „România mare".

Cei care încă mai confundă cultul tradiţiei cu sloganele de tip ceauşist trebuie lămuriţi cu răbdare. Oamenii vor înţelege încetul cu încetul că au fost înşelaţi în buna lor credinţă de către demagogii falsului naţionalism.

Desigur, calitatea mea de simplu corespondent, lipsit de o angajare politică efectivă, îmi permite atitudini mai tranşante pe care „Mişcarea" şi editorul ei nu şi le pot îngădui. Am însă convingerea că Mişcarea Pentru România va şti să găsească formulele politice cele mai potrivite pentru a păstra calea cea dreaptă pe care au păşit marii noştri înaintaşi.

**Ion Anghel**

# Poşta redacţiei

*Claudiu Chelariu (Constanţa), Mihai Belu (Craiova), Mircea Albu (Bihor), Ilie Iulian (Galaţi), Ioan Suraşiu (Dâmboviţa), Prof. C. Cioroş (Craiova), Marius Georgescu (Slobozia), Radu Costin (Bucureşti), Mircea Zaharescu (Ialomiţa), Radu Ungureanu (Iaşi), Fred Muşatescu (Brăila), Nicolae Blagu (Craiova), Marius Vişan (Bucureşti), Vasile Bileşco (Maramureş), Marian Ghiţoiu (Brăila), Cristian Pelu (Cluj), Viorel Mezei (Satu Mare), Elena Roman (Făgăraş), Nicoleta Radu (Galaţi)*: Stimaţi prieteni, veţi primi în curând un răspuns prin poştă, însoţit de materialele respective. Vă mulţumim.

**Domnilor Şerban C. Săvulescu şi Nicolae Alexandru** dorim să le mulţumim şi pe această cale pentru deosebita contribuţie arhivistică adusă redacţiei noastre. Valoroasele colecţii de ziare şi reviste din perioada interbelică, fotografii şi alte documente constituie un fond de date nepreţuit. Le urăm multă sănătate!

**Marius Alexandrescu, Bucureşti**: Am sesizat cu plăcere promptitudinea dvs. Vom cita din scrisoare:

*«Procurorul general al României, după ce constată firescul legalităţii MPR, se lansează totuşi în afirmaţii ce denotă în continuare nevoia înalţilor funcţionari publici de a se gudura pe lângă Preşedinţie. Astfel, acesta „doreşte" să îl „încredinţeze" pe Preşedinte că nu „minimalizează efectul negativ" – „asupra tinerilor" – pe care îl pot avea cărţi care „relatează istoria Mişcării Legionare". Sunt convins că d-sa nu-şi dă seama de reversul situaţiei: de* ***adevăratul efect nociv*** *pe care l-a avut asupra dumnealui „tocitul" ideologiei marxist-leniniste şi „împărţirea" dreptăţii partidului unic conducător! Iar în finalul răspunsului d-lui Manea-Drăgulin către Preşedintele Iliescu, acesta îşi dă în petec de-a binelea. Aş vrea să vă reproduc, în caz că nu aţi observat subtextul acestui paragraf: „... ne exprimăm convingerea că împotriva manifestărilor care ne produc tuturor îngrijorare, este necesar ca în mod concertat toate autorităţile publice să-şi exprime clar voinţa politică pentru curmarea lor, înainte ca acestea să pericliteze ordinea de drept."(!!!) Care „ne"? Care „tuturor"? Care „voinţă politică" a autorităţilor publice? Ce fel de „curmare"?»*

Stimate domn, vă asigurăm că semnele dvs. de întrebare sunt întemeiate, drept pentru care am şi publicat acest extras. Vă mulţumim pentru aprecieri şi rămânem în legătură.

**Petruţa T. şi Viviana M., eleve**: Am primit scrisoarea voastră la închiderea ediţiei. Am citit-o, plăcut surprinşi de seriozitatea cu care aţi abordat tema pusă în discuţie. I-am trimis dlui Voiculescu scrisoarea voastră şi, suntem convinşi, vă va răspunde personal. Vă aşteptăm cu noi scrisori.

**Bogdan Costin Georgescu, Ploieşti**: Dragă prietene, îţi mulţumim pentru consideraţii; vom publica scrisoarea ta în numărul următor.

*(urmare din pag. 6)*

durată. Instituţiile militare, legislaţia internă, organizarea armatei şi chiar dotarea ei vor trebui să evolueze din vreme în mod convergent, cu cele din NATO pentru ca România să poată aspira, cu şanse, la o integrare efectivă. Apoi, aidoma intrării în Consiliul Europei sau execuţiei Acordurilor de asociere la Comunitatea Europeană şi intrarea în NATO capătă aspectul unei curse cu vecinii noştri. Iar aceasta, până la punctul în care poziţia faţă de plutonul fruntaş – Cehia, Polonia, Slovacia, Ungaria – îşi are importanţa ei în sine.

## *De ce ne-ar accepta NATO?*

Pentru că potenţialul nostru demografic, teritorial şi economic ne plasează pe locul doi după Polonia în zonă? Pentru că deţinem terminalul de est al axei fluviale Rotterdam-Constanţa? Pentru că suntem cea mai răsăriteană ţară a zonei şi, alături de Bulgaria, flancul sudic NATO, unde Turcia (minată de abcesul kurd, dar şi de influenţe islamice) poate defecta major, ca odinioară Iranul (1979), echilibrul alianţei? ...Poate. Dar este la fel de adevărat că tocmai poziţia strategică a României care, intrând în NATO, ar împinge frontiera acestei alianţe cu 600 de km mai înspre Rusia poate irita Kremlinul. Apoi chestiunea reunificării noastre la Nistru – chiar dacă nu-i pentru curând – poate accentua reticenţele NATO. Sau dimpotrivă – pentru a ne admite în NATO ni se poate cere să renunţăm explicit la acest ideal naţional. Oricum, atitudinea NATO faţă de noi pare a fi dictată de trei considerente: necesitatea extinderii (cu vremea) spre Est a zonei NATO, necesitatea menajării Rusiei, necesitatea declanşării unor conflicte teritoriale între ţările din zona est-europeană. Or, tocmai includerea Poloniei, Cehiei, Slovaciei, Ungariei în NATO şi lăsarea României în afară poate accentua insecuritatea României şi creşte pretenţiile maghiare ce vizează Ardealul. Apoi, de o atare variantă „limitată" a extinderii NATO spre Est ar putea beneficia şi partizanii central-europeni (Germania în primul rând, dar şi Vaticanul) ai teoriei conform căreia limita „naturală" a Europei spre Răsărit este limita expansiunii maxime spre Est a catolicismului în evul mediu. Or, se ştie, această limită trece peste trupul Iugoslaviei, pe crestele Carpaţilor, lăsând Transilvania la vest, şi peste trupul Ucrainei, scoţând Galiţia din zona CSI. Dar ne putem totuşi întreba: cum primul decupaj al acestei linii imaginare este încă în curs în nefericita Iugoslavie, sunt oare desfăşurările sângeroase de acolo suficiente pentru a se fi reevaluat – în sensul renunţării – continuarea acestui sinistru decupaj şi pe Carpaţi?...

Dacă am abordat până aici această spinoasă chestiune exclusiv din unghi de vedere occidental, am făcut-o pentru că intrarea României în NATO – oricât ar dori-o atâţia şi la Bucureşti – se va face numai în măsura în care acest lucru va servi interesele Occidentului sau măcar al unora din marile sale capitale (între care Bonn-ul ni se pare cel mai bine plasat).

## *De ce ar adera România la NATO?*

Din cel puţin trei motive tentante, dar care se pot dovedi şi tot atâtea iluzii-capcană:

1. *Pentru a ieşi din izolare.* Aşa e! Am ieşi din actuala izolare şi am avea garanţii că nimeni din afara NATO nu ne va lovi. Dar nu e foarte sigur că în chestiuni în care nu putem ceda, nu ne vom trezi *izolaţi în NATO*, faţă-n faţă cu marii noştri aliaţi! Există precedente chiar în NATO: Franţa, sub De Gaulle a ieşit din structurile militare NATO (din care lipseşte şi azi); Grecia, pe vremea coloneilor (1974), când a încercat anexarea Ciprului, şi Turcia, care pentru a răspunde provocării greceşti de atunci, a ocupat militar 40% din teritoriul Ciprului (1974). Or, noi nu avem forţa militară şi economică a Franţei şi nici poziţia geo-strategică a Greciei sau a Turciei, excentric plasate faţă de nucleul NATO şi cu un vast litoral deschis la marea liberă. Pentru a nu mai vorbi despre faptul că în crizele respective, NATO era încorsetat de bipolarismul sovieto-american, fapt ce oferea un vast spaţiu de manevră diplomatică ţărilor vremelnic izolate în NATO pe atunci. Într-o atare dispută gravă cu NATO, noi am fi deplin izolaţi, neputincioşi.

2. *Pentru a avea garanţia frontierelor.*

Fiind în NATO, nimeni nu va ataca România, fără a declanşa un război cu NATO. Numai că după 1989, în Europa s-au produs modificări majore de frontieră fără război! Exemple: frontiera între Cehia şi Slovacia, frontierele dintre Ţările baltice şi dintre acestea şi Rusia sau „absorbţia" frontierei dintre RFG şi RDG. Animozităţile româno-maghiare, pretenţiile Ungariei – sau provocările bine calculate ale acesteia – pot aduce relativ uşor „chestiunea" Transilvaniei în faţa unui „arbitraj" NATO, unde noi nu am avea decât enorm de pierdut!

3. *Pentru că intrarea în NATO ar pecetlui integrarea noastră atlantică.*

Iar aceasta ar însemna democraţie, stat de drept, refacere economică, nivel de trai. Aşa ar fi. Tocmai de aceea majoritatea românilor, ca şi totalitatea partidelor parlamentare doresc intrarea în NATO. Dar preţul (şi poate şi interesul nemărturisit!) al primirii noastre în NATO ar putea să se afle de pe acum inclus undeva în zona sugerată de comentariile de la punctele 1 şi 2...

Desigur, intrarea noastră în NATO poate să însemne asigurarea deplină şi onestă a celor trei obiective, fără a avea parte de vreunul din „ghinioanele" mai sus semnalate. Caz în care România ar putea avea parte de o lungă perioadă de prosperitate. Şi chiar şi aşa, ar mai rămâne de evaluat atent două aspecte: a) Influenţa „culturală", în moravuri, în mentalităţi, ar fi exclusiv pozitivă? Sau ar putea altera – şi până la ce punct – specificitatea noastră românească?; b) Ce influenţă ar avea o frontieră NATO dusă la Prut, pentru idealul – de nimeni contestat oficial în România – al reunificării naţionale?...

Oricum, aderarea la NATO nu e pe curând. Apoi, ea este un proces. Iar lumea între timp se schimbă. Se va schimba şi NATO, care în ciuda blazonului său trăieşte azi o „criză" de identitate, dar şi una a propriilor sale misiuni şi rosturi în lumea de mâine. NATO a asigurat excelent securitatea Vestului, dar Occidentul nu a învins Kremlinul prin forţa NATO, ci prin forţa tehnologiilor, a economiei, a finanţelor sale şi nu în ultimul rând prin puterea de seducţie a modului şi nivelului de viaţă ce s-au creat în Occident. Sau invers: la ce a servit uriaşa forţă militară a Kremlinului?... Încât, morala celor recent petrecute pare a fi că adevărata sursă de putere în lumea de azi este *capacitatea de creaţie* a statelor (sau grupărilor de state) şi corolarul ei – puterea economică, financiară şi forţa concurenţială. Şi implicit, că factorul destabilizator al lumii moderne este tocmai modificarea lentă a raporturilor de potenţial economic şi de forţă concurenţială dintre marile puteri. Or, judecând după marasmul cvasi-general ce bântuie azi – în forme şi grade diferite – zona dintre Lisabona şi Vladivostok şi după boom-ul fără precedent din Asia extrem-orientală, viitorul ne rezervă, poate, noi şi mari surprize...

Practic vorbind, cursul actual de apropiere românească de NATO este, credem, pozitiv; inevitabil. A ne menţine „la paritate" cu vecinii sub acest raport, ne aduce avantaje. Se micşorează izolarea, se creează noi oportunităţi: fie că e vorba de ameliorarea raporturilor cu marile capitale din Vest, de echilibrarea raporturilor cu vecinii concurenţi sau de modernizarea armatei. Dar actuala politică de apropiere de Vest (corectă, necesară) s-ar cere – credem – completată cu o politică faţă de Rusia *radical alta* prin raport cu tot ce am avut de la Cantemir încoace! Şi nu este vorba aici numai de chestiunea reunificării noastre la Nistru care oricum trece prin Moscova (ca şi reunificarea Germaniei!), ci de o acomodare din vreme cu tendinţele actuale. Căci în perspectiva (de dorit) a unei stabilizări treptate şi solide ce ar urma să curgă dinspre Vest spre Est, cuprinzând şi spaţiul CSI, rolul de mâine al ţării noastre ar fi tocmai acela de legătură între actuala zonă NATO şi uriaşul spaţiu economic de la Răsărit. În NATO sau nu, dar cu excelente raporturi şi cu vestul Europei şi cu Rusia, România ar urma să preia o treime din schimburile şi fluxurile de mărfuri dintre cei doi mari poli ai civilizaţiei europene, aflate abia acum, pentru prima dată în istorie, în faţa unei şanse reale de cooperare în climat de pace deplin.

În sfârşit, să nu uităm că securitatea naţională nu este numai o chestiune militară sau de alianţe, ci şi una de forţă economică, de prosperitate internă, de înflorire cultural spirituală naţională, fără de care puterea de creaţie şi capacitatea concurenţială spre care ar trebui să tindem, rămân o vorbă goală...

***DRAGI CITITORI:***

***Suntem bucuroşi să publicăm articole şi reportaje cu privire la temele tratate în cadrul rubricilor noastre, precum şi, în general, cu privire la orice temă ce prezintă interes pentru generaţia noastră. Ar fi bine ca materialele trimise să nu fie prea voluminoase şi, pe cât posibil, să fie dactilografiate la două rânduri.***

***Vă rugăm să precizaţi vârsta, profesia, adresa exactă şi numărul de telefon la care puteţi fi găsiţi.***

***Vă aşteptăm!***

Publicaţia „Mişcarea" este editată de Mişcarea Pentru România, formaţiune politică înregistrată la Tribunalul Municipiului Bucureşti, prin Decizia civilă nr. 33/23.12.1991, dosar nr. 31/1/1991. Direcţia publicaţiei este asigurată de Departamentul Relaţii Publice al MPR.

Adresa: Strada Scărlătescu nr. 14, Sector 1, Bucureşti, 78.158
Telefon: 659.45.72 ; Fax: 312.41.15
*Cont deschis la Banca Română pentru Dezvoltare Sucursala Municipiului Bucureşti (BRD - SMB), nr. 40.729.96.133.178.*

**REDACŢIA:**

George Roncea – Prim Redactor
Alexandru Zlatco – Şef departament social
Sandra Cristea – Şef departament cultural
Claudia Burulană
Pavel Mureşanu
Ioan Pera
Bogdan Munteanu – Secretar de redacţie
Karina Knapek – Fotoreporter
Victor Roncea
Dan Dungaciu
Silviu Rareş
Octav Drăgan
Ştefan Doru Dăncuş – Corespondent Sibiu

Tehnoredactare computerizată: S.R.L.
Tehnoredactor: Nicoleta NEAGU

**Program relaţii cu publicul: miercuri şi vineri, orele 16.00 – 20.00**

Responsabilitatea pentru conţinutul textelor publicate aparţine exclusiv semnatarilor. Punctele de vedere susţinute în paginile „Mişcării" nu pot fi atribuite formaţiunii politice MPR.

Mişcarea Pentru România îşi asumă responsabilitatea numai pentru documentele sau comunicatele publicate de către reprezentanţii săi autorizaţi sub semnătură oficială (cu precizarea funcţiei deţinute în cadrul MPR).

Publicarea unor articole (integral sau fragmente) apărute în paginile „Mişcării" nu este permisă decât cu acordul scris al Redacţiei.

Anul II Nr. 13 (18)
16–30 noiembrie 1993 ● MIȘCAREA

***„Națiunea este un fapt și o speranță. Iar Naționalismul este un cult și o metodă“. (Dimitrie Gusti)***

**DIN ACTIVITATEA PROFESORULUI DIMITRIE GUSTI:**

13 februarie 1880 se naște la Iași. Școala elementară și liceul în orașul natal.
1898-1908 studii universitare la universitățile din Iași, Berlin, Leipzig, Paris.
1904 doctor în filosofie la Universitatea din Leipzig.
1919 este ales membru activ al Academiei Române.
1925 începe în satul Goicea (Oltenia) cercetările monografice cu prima echipă multidisciplinară din istoria cercetărilor sociologice.
1932-1933 ministru al Instrucției publice, Cultelor și Artelor.
1936 creează în București Muzeul satului românesc.
1938 inițiază și realizează *Enciclopedia României*; din cele cinci volume prevăzute, au apărut până în 1939 patru. Ultimul nu a apărut nici până în ziua de astăzi.
1939 este președintele celui de-al XIV-lea Congres Internațional de Sociologie de la București, congres amânat *sine die* din cauza celui de-al doilea război mondial. Sociologia monografică urma să fie tema sa principală.
30 octombrie 1955 se sfârșește din viață.

**DIN OPERA PROFESORULUI DIMITRIE GUSTI:**

Profesorul Dimitrie Gusti a desfășurat o laborioasă activitate teoretică și practică, unanim recunoscută, concretizată în zeci de articole, conferințe, manuale școlare, cursuri, comunicări și cercetări de teren. O ediție a operelor complete ale profesorului rămâne încă o sarcină pentru sociologia românească. Ediția postbelică, defectuos concepută, prost sistematizată și incompletă, trebuie urgent înlocuită.

1904 Egoismus und Altruismus Zur Soziologischen Motivation des praktischer Wollens (teză de doctorat).
1920 Curs de sociologie generală (idem 1927, 1930-1934).
1929 Curs de etică (litografiat).
1932 Sociologia. Schiță a unui sistem de sociologie.
1934 Sociologia militans. Introducere în sociologia politică (reeditată în 1946).
1939 Cunoaștere și acțiune în serviciul națiunii, 2 vol.
1940 Problema Sociologiei. Sistem și metodă. Trei comunicări.
1968-1977 Opere, 6 vol., sub îngrijirea d-lor Ovidiu Bădină și Octavian Neamțu.

**DIMITRIE GUSTI**
**1880 - 1955**

# ȘTIINȚA NAȚIUNII

***Motto: „Internaționalismul adevărat nu desființează națiunile. Căci națiunile laolaltă, în eforturile lor comune pe căile civilizației, dau naștere umanității, nu în sensul antinațional al umanitariștilor fără patrie, ci în sensul naționalist, ca realitate care reflectă ființa națiunilor și energia creatoare a lor." (Știința națiunii, 1937)***

## I. UNITATEA SOCIOLOGIEI ROMÂNEȘTI INTERBELICE

*„Din clipa în care națiunea ni se înfățișează ca forma cea mai însemnată a vieții sociale moderne, știința societății – sociologia trebuie să se constituie și ea, în primul rând, ca o știință a națiunii." **(Știința națiunii, 1937)***

A vorbi despre unitatea sociologiei românești pornind de la Dimitrie Gusti poate stârni nedumerire. Autori interziși, concepte sau concepții arestate de ideologia de ocupație, etichete aplicate necontenit vreme de jumătate de secol au viciat serios tabloul real al gândirii sociale românești interbelice. Un tablou fracturat, deformat, incoerent, reflexie precisă – în oglindă – a eșichierului politic, a fost decretat drept „sociologia românească interbelică“, și zvârlit disprețuitor în față de către cinicul aparat politic al partidului de ocupație. Criteriile politice s-au repliat nestingherite și în sociologie.

Abia după jumătate de secol, cu imaginea neperturbată de bruiajul ideologic, putem citi corect marea carte a sociologiei românești și o putem judeca fără părtinire.

Astfel că astăzi, refuzând orice intruziune politică, vom vorbi despre *unitatea* sociologiei românești, iar despre Dimitrie Gusti ca despre teoreticianul ce i-a împlinit strălucit destinul; cel care prin producția sa devine personalitate emblematică și dătătoare de seamă pentru *întreaga serie* a sociologiei românești interbelice. Remarca lui Traian Herseni, din a sa **Sociologie românească – Încercare istorică (1940)**, după care sociologia românească tinde să se desăvârșească istoric în masiva lucrare a școlii lui Dimitrie Gusti, doar astăzi poate fi decriptată just.

Lucrarea replică la schița istorică propusă de Traian Herseni s-a numit **Gândirea sociologică din România (1974)**. Trioul chemat să aplice în sociologia românească legea și logica ocupantului, Miron Constantinescu, Ovidiu Bădina și Ernö Gall, s-a achitat cu conștiinciozitate de sarcină. Dificultăți n-au avut, mai ales că utilizau singurul criteriu ce erau capabili să-l priceapă: cel ideologic. Sociologia românească interbelică s-a văzut despicată cu brutalitate, o parte acceptabilă, cealaltă însă profund viciată și, au zis, definitiv compromisă. Rolul primordial al lui Dimitrie Gusti și al colaboratorilor săi a fost negat, iar Școala Sociologică de la București a fost minimalizată și alungată brutal într-un plan secund. Profesorul Henri Stahl obișnuia să spună că Școala profesorului Gusti nu a murit de moarte bună – ea a fost *asasinată!* În traducerea celor trei politruci asta însemna: „Dimitrie Gusti fusese însă un apropiat colaborator al ultimilor doi regi, Carol al II-lea și Mihai I. Înlăturarea dinastiei regale și instaurarea Republicii a însemnat și sfârșitul *politic* – am spune – al școlii lui Gusti. Rolul ei social era încheiat."

Formal cel puțin, etapa supremației cuvântului celor trei a trecut. Astăzi trebuie depistat cât mai rapid unghiul corect de privire, iar lucrurile reinstalate în făgașul lor firesc.

Sociologia românească interbelică a fost unitară, pentru că *scopul* vizat era identic, indiferent de ruta preferată pentru atingerea lui. NAȚIUNEA a fost piscul spre care se îndreptau, pe trasee diferite, toți sociologii români semnificativi ai perioadei interbelice. Plasând ilicit dezbaterea pe teritoriul *mijloacelor*, o mutație de accente vine să falsifice reprezentarea finală: democratul Gusti este plasat în opoziție cu „fascistul" Traian Brăileanu. Doar un exemplu. O minimă inițiere însă în dosarul dezbaterii și un dram de bună credință ar restabili cu ușurință raportul. Când sociologul bucovinean repudia democrația nu uita să adauge: „dar nu fiindcă este democrație, ci fiindcă este o democrație organizată într-un mod contrar intereselor națiunii românești, contrar Statului național român". Traian Brăileanu nu mai credea în eficacitatea unei *metode* – cea democratică, propunând o alta. Spre deosebire de profesorul Dimitrie Gusti care, deși rezervat, mai paria încă pe democrație, mai cu seamă sperând în perfectibilitatea ei. (În 1927 scria: „Democrația este un ideal pe care nu-l vedem încă nicăieri".)

Elementele corect însușite configurează acum adecvat registrul teoretic al sociologiei interbelice: pivotând în jurul *națiunii* și împlinindu-se, după circumscrieri succesive, în *știința națiunii* a lui Dimitrie Gusti. Căci cum pot fi clasate altfel, dacă nu tot etape către o știință a națiunii, *teoria comunității* (și aplicațiile ei) elaborată de Traian Brăileanu, concepția integrală asupra națiunii propusă de Mihail Manoilescu prin *teoria corporatismului pur*, apelul către unitate culturală a națiunii făcut de Ion I. Ionică în *teoria culturală*, căreia începuse să-i așeze deja fundamentele, sau viziunea holistă, integrală și integratoare asupra națiunii pentru care pleda Anton Golopenția? Toate, teze izvodite în jurul aceluiași izvor. Toți, fără excepție, devenind profesori de naționalism ai tinerimii române, toți, fără excepție, pornind de la *națiune*, ancorând în final, după trasee diferite, în același loc, dar propunându-i acum rodul împlinit al căutărilor lor.

## II. PENTRU O SOCIOLOGIE A NAȚIUNII

*„Știința națiunii va determina etica și politica națiunii prin care neamul își va găsi drumul adevăratei realizări de sine." **(Știința națiunii, 1937)***

Nu poți să te apropii fără sfială de personalitatea extraordinară a lui Dimitrie Gusti. Teoretician și cercetător prodigios, a fost, după Nae Ionescu, cel mai mare educator al tinerimii române interbelice; perfect îndreptățit să declare la ora bilanțului: „Am adus ceva nou științei și poporului meu, n-am trăit în zadar: «Pro Scientia Pro Patria et Pro Humanitas»" (**Fragmente biografice**, Opere, vol. V, 1970). Pentru Dimitrie Gusti, studentul eminent al unor profesori precum: F. Paulsen, F. Tönnies, G. Simmel, Sombart, Dilthey etc., doctorand sub îndrumarea profesorilor W. Wundt, F. Ratzel, sau K. Lamprecht, tânărul ce îl considera pe Goethe „primul european" pentru că izbutise „concilierea naționalismului cu internaționalismul", omul care a refuzat propunerea profesorului Schmoller de a rămâne la Universitatea din Berlin preferând revenirea în patrie – pentru acest om traiectoria științifică și crezurile sale morale, perfect sincronizate, sunt lesne de urmărit. Mai târziu avea să facă mărturisirea de credință: „Cea mai veche cultură din Europa orientală, care este cea românească, trebuie să simtă, azi mai mult ca oricând, ceea ce își datorește ei însăși, și ceea ce este în stare a da umanității; ea trebuie să aducă culturii universale contribuția românească, pe care omenirea este în drept să o aștepte, turnând sufletul românesc în formele eterne și universale ale creației."(**Discurs cu prilejul aniversării a zece ani de la Unire**)

Opera sa științifică nu va face altceva decât să certifice crezul vieții sale – încrederea în poporul său și în destinul națiunilor: „Ceea ce face ca o națiune să se mențină și să se înalțe este forța morală, rezumată în cea mai concentrată formă a conștiinței sociale, în ideea de Patrie" (**Sociologia războiului, 1915**).

Patru sunt ipostazele pe care poate fi aprofundată concepția gustiană pe direcția unei științe a națiunii: identificarea națiunii drept *unică* „unitate socială", fundamentală, primordială și autonomă în scop și mijloace; cercetarea legilor „progresului social" și evaluarea raporturilor națiune-umanitate; supremația națiunii față de stat și, în final, împlinirea politică a demersului său prin teoretizarea „statului cultural".

În **Cursul de sociologie din 1920-1921**, fixa jaloanele traiectului său teoretic. Deocamdată lansa doar provocarea: „Dacă națiunea nu e spiritul poporului, nu e substanță biologică și nu e nici reuniunea de elemente pe care o credea Mancini (comunitate de sânge, limbă, comunitate de religie, teritorii comune, comunitate istorică și de obiceiuri, legi comune, n.a.) – atunci ce e națiunea?" Răspunsul avea să-l dea în numeroasele studii consacrate temei: „națiunea este o creație sintetică *voluntară*, o unitate socială, care reprezintă un sistem voluntar, cu o motivare cosmică, biologică și psiho-istorică, cu voința socială drept *causa movens* a procesului de naționalizare, și cu manifestările creatoare, pe tărâmul sufletesc, economic, juridic și politic al vieții naționale, care formează cultura națională"(**Problema națiunii, 1920**). Ceea ce exista elaborat în sistemul său de sociologie generală (vezi, de exemplu, **Sociologia. Schița unui sistem de sociologie**, 1932) este concretizat acum, strălucit, prin *știința națiunii*. În 1937 va adăuga: „Națiunea este singura unitate socială care își ajunge sieși, în înțelesul că nu cere pentru deplina ei realizare o unitate socială mai cuprinzătoare, fiind în stare să-și creeze o lume proprie de valori, să-și stabilească un scop în sine și să-și afle mijloacele de înfăptuire, adică forma de organizare și propășire în propria ei alcătuire" (**Știința națiunii, 1937**).

Națiunea este prin urmare un *scop în sine* și o *încoronare*. În partea a doua a **Cursului de sociologie generală** (1931-1932) deslușește trei *legi ale progresului social*; specifice, fiecare dintre ele, etapelor identificate: popor versus națiune, națiune versus stat național, stat național versus umanitate. Ultimul stadiu de ajungere este cel în care națiunea este chemată să dea seama nu doar față de ea, ci și față de *Societatea națiunilor;* organism al cărui susținător a fost și în a cărui menire și viitor credea. Dar încrederea lui Dimitrie Gusti era acordată doar în măsura în care o întrezărea drept „concepția națională a umanității", pentru că nu uita să adauge : „...este vorba de o umanitate concepută ca o ființă imensă și eternă ce se naște prin *solidaritatea națiunilor în spațiu și continuitatea lor în timp*" (**Societatea națiunilor – originea și ființa ei, 1923-1924**; a se vedea și **Problema Federației statelor europene 1929-1930** sau **Etica**, curs, 1931-1932).

O societate a națiunilor, egale și suverane, era crezul său integral. Avertiza: „Dacă Societatea Națiunilor ar putea – mai târziu – să ia proporția unei dictaturi a unei națiuni asupra alteia, ar fi de datoria tuturor națiunilor să reacționeze și să nu tolereze aceasta. Principiul suveranității naționale implică o toleranță în afară și înăuntru față de alte națiuni – dar în nici un caz nu înseamnă jignirea sau distrugerea intereselor vitale ale statului național și ale națiunii" (**Curs de sociologie, 1927**).

Primordialitatea națiunii se justifică și prin consacrarea definitivă a ei pe o poziție ierarhică superioară în raport cu statul: „Statul nu este etern; eternă este numai națiunea", și încă: „Națiunea întrebuințează statul ca pe un instrument superior de organizare și rațiune supremă, peste care alta nu există; nu este rațiune de stat, ci rațiune națională. Națiunea trebuie să se realizeze, și toate formele sale juridice, de stat, au numai menirea aceasta de a realiza națiunea în forma statului național" (**Curs de sociologie, 1927**).

Totul devine acum subsumat scopului declarat: Institutul Social Român (și organul lui publicistic **Arhiva pentru Știință și Reformă Socială**) creat încă din 1918: „...două cuvinte rezumă sintetic rolul I.S.R. și-i formează deviza: Pro Scientia et Patria" (**Sociologia militans. Introducere în sociologia politică, 1934**); cercetările monografice întreprinse de Școala sociologică de la București, cu adevărat „misiuni culturale și etice": „Este timpul să începem munca temeinică de cunoaștere a țării. Căci a cunoaște țara este cel mai bun mijloc de a o servi. Știința națiunii este știința patriei." (**Știința monografică. Știință a realității sociale, 1934**); revista „Sociologie românească" înființată în 1936 și destinată să devină: „O tribună consacrată Adevărului social român (...) care va cultiva o Etică și o Politică așa cum reies din Știința Națiunii." (**Sociologie românească**, 1936, an I, nr. 1)

Demersurile profesorului Gusti riscau însă să rămână ineficace dacă nu își aflau concretizarea. Ceea ce era menit să împlinească în plan *politic* demersurile sale teoretice și practice a fost cercetat de Dimitrie Gusti în masiva sa operă de sociologie politică și identificat în *Statul Cultural*.

## III. POLITICA CULTURALĂ ȘI STATUL CULTURAL

*„Națiunea română, care aspiră să se afirme în lume, trebuie să intensifice la maximum cultura națională, singura în stare să-i întărească frontierele spirituale și veșnice."**(Răspunsul d-lui Gusti la discursul d-lui P. P. Negulescu, 1941)***

Conștiința comunității de soartă însemna pentru Dimitrie Gusti comunitate de cultură. Numai aceasta izbutește să creeze „similitudine și omogenitate spirituală, adică însăși baza națiunii – conștiința ei de sine".

Statul fiind în serviciul națiunii, dar izvorând din *temeiurile* ei, are menirea „să urmărească ritmul particular de viață al națiunii; să-l accelereze și să-l conducă". Să înfăptuiască „politica culturii". Dacă națiunea presupune cultură, iar cultura nu ființează decât înlăuntrul națiunilor, concluzia este de netăgăduit pentru profesorul român: „Statul național nu poate exista decât sub formă de stat cultural" (**Politica culturală și Statul cultural, 1928**; a se vedea și **Politica școlară în cadrul statului cultural, 1933**).

Principiile sunt redactate explicit, la fel cum explicit este și apelul pentru o operă pedagogică națională: „Stat nou fără o Știință a Națiunii și fără o Pedagogie a elitelor Națiunii nu se poate concepe, căci ele alcătuiesc însăși temelia fără de care totul n-ar fi decât o întocmire stearpă și formală" (**Știința și pedagogia națiunii, 1941**). Politica culturală va trebui axată, după profesorul Gusti, pe următoarele principii: 1. Nu poate fi despărțită cultura superioară de cultura poporului; 2. Cultura nu va fi impusă, ci va trăi obligatoriu într-o atmosferă de libertate, spontaneitate și specificitate națională; 3. Cultura trebuie clădită pe specificul național, care trebuie cercetat prin metoda monografică; 4. Instituțiile de stat ce administrează cultura națională vor avea o cât mai mare autonomie; 5. Aceste instituții nu vor avea scop creator, ci numai stimulativ și de organizare (**Statul cultural, 1932**).

•

Nu te poți despărți astăzi de impresionantul edificiu gustian, ale cărui ipostaze le-am sugerat doar, fără un sentiment de culpă.

Linia fundamentală a sociologiei românești, ce-și are punctul de plecare, cum arătam, în opțiunea *întregii* sociologii românești interbelice – dar indicată cel mai limpede de Dimitrie Gusti – nu-și află astăzi necesară și îndreptățită împlinire. Cel ce se adresa studenților în 1937 astfel: „Cu toții să spunem – și aceasta îmi va călăuzi pașii în viitor, câți îmi va mai da Dumnezeu: nu «omul este măsura tuturor lucrurilor» ci «Patria este măsura tuturor lucrurilor»" (**Cunoaștere și acțiune în serviciul națiunii, 1940-1941**, vol. 2) pare a nu-și mai afla astăzi firești continuatori. Dacă nu în *litera* sociologiei sale – căci datele vremii sunt astăzi altele – cel puțin în *spiritul* ei.

Nu-i rămâne generației actuale decât să-și asume și această îndatorire. Căci avem o datorie neîmplinită față de profesorul Dimitrie Gusti.

**Pagină realizată de Dan DUNGACIU**